

**Servius, Petrus (anagr. Persius
Trevus). Persii Trevi ad librum De sero
lactis Stephani Roderici,...
declamationes seu privatae quaedam
ac domesticae exercitationes. Editio
secunda, quam auctor suam agnoscit,
auxit, emendavit**

*Romae : ex typ. F. Corbelletti, 1634.
Cote : 32051*

PERSII TREVI

AD LIBRUM
DE SERO LACTIS

STEPHANI RODERICI
Castrensis Lusitani

DECLAMATIONES,

Seu

Priuatæ quædam, ac Domesticae

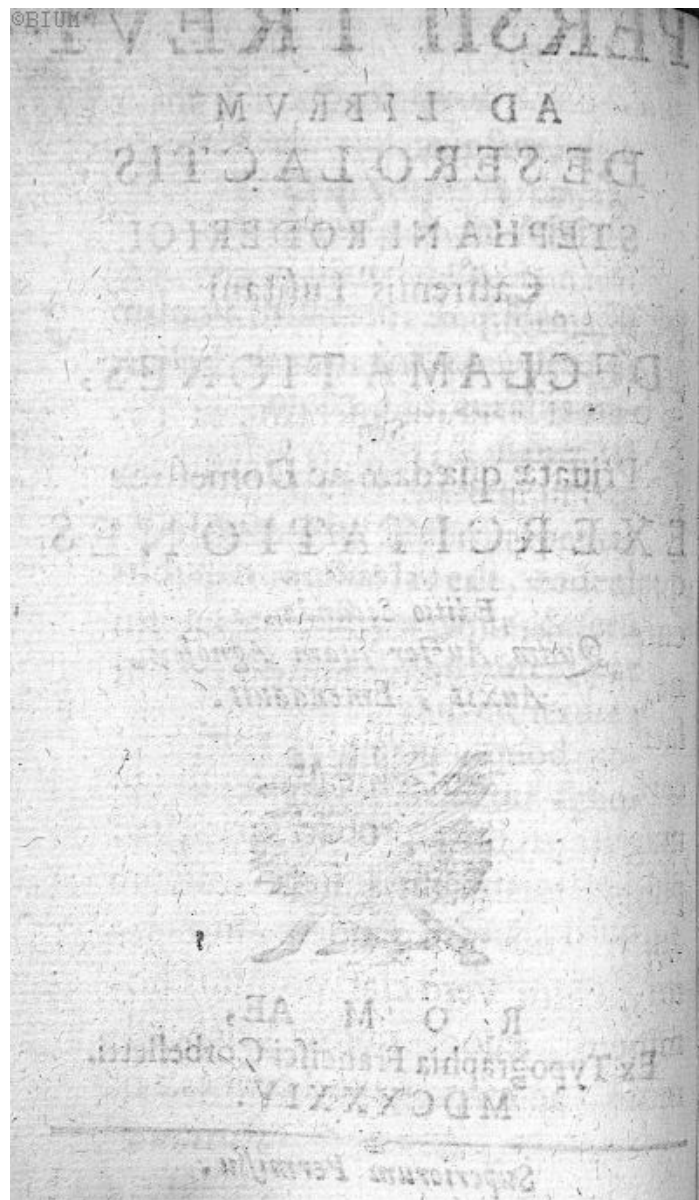
EXERCITATIONES

*Editio Secunda,
Quam Auctor suam Agnoscit,
Auxit, Emendauit.*

R O M A E,
Ex Typographia Francisci Corbelletti.
MDCXXXIV.

Superiorum Permissu.

LECTORI.

QVÆ priuatim, vt olim
Aphricanus & Lelius,
domi luseram, ea Ty-
pographus Parisinus,
medicorum hortatu,
quasi alter P. Terentius in publi-
cum & scenam detulit. Dolaerim
ne, an potius lætatus fuerim, haud
latis scio, ac, si sciam, vix ausim di-
cere. Sanè reculas meas non modò
magnis probisq. probari viris, sed
publici etiam iuris fieri, aliquo
animi sensu non gaudere, non po-
tui. Cum verò clari nominis ho-
minem, æuoq; nostro celeberrim-
um, ac magnæ apud omnes exi.

Donatus
in Vita
Terentij.

A 2 stima-

stimationis medicum a me publicè
(quod nolebam) repræhendi hoc
libello , mecum ipse reputarem ,
facere non potui , quin dolerem .

Accedit, quòd cum hæc declaman-
di penè studio , hoc est , exerci-
tationis umbratilis , ac priuata
causla cursim & incuriosè scripse-
rim , rudia in his aliqua & impoli-
ta sunt , arida nonnulla exsuccaq;
nonnulla superuacanea & profusa ,
nimis libera solutaq; alia: non quæ
modestiae fines transierint, sed quæ
morosiores ac difficiliiores homi-
nes non nulla fortassis offensiuncu-
la possint afficere . Itaque eò in-
cumbendum mihi putavi , vt, pro-
pria alienaq; existimationi consu-
lens, omnia recenserem , & in me-
liorem formam speciemq; redige-
rem : non quidem vt concinna

-BIBLI

ma-

magis politaq; sed (si fieri potest)
 vt munita potius solidiori doctri-
 na, veluti prisci Macedones *Non* Q. Curtius
lib. 4.
auro, neq; discolori veste, sed ferro
atque aere fulgentes, prodirent in lu-
 cem. A te verò, Lector, etiam
 atque etiam peto, vt, hæc mea
 percurrens, ante oculos animumq;
 tuum proponas illius Persarum le-
 gis exemplum, qua cautum erat,
 ne quis, alicuius reus criminis cul-
 pæq; affinis deprehensus, damna-
 retur prius, quàm in omnē eius vi-
 tam sedulò inquisitum esset: tunc
 enim si rerum turpium numerus
 vinceret, condemnabatur: sin au-
 tem honestis & præclarè factis ipsa
 flagitia superarentur, omnium suf-
 fragijs absoluebatur. Putabant
 enim humanarum virium non ef-
 se, rectum cursum perpetuò & con-

. MYIAT A 3 ti-

tinenter in vita tenere : eosq; pro
bonis habendos, non qui nunquam
peccauerint, sed qui sapius præcla-
rè honestèq; egerint. Hanc, in-
quam, legem a te, Lector, probari
obleruariq; summopere cupio : ut
ne statim mea hæc reijcias & con-
demnes, si quid in his a me pecca-
tum deprehenderis. Perfarum mo-
re, vellem, rationem inires:
tunc equidem, quin
reijcias ac spernas,
non recuso.

Vale.

TRIVM-

TRIVM VIRIS

Medicæ Reipublicæ Constituendæ
Hippocrati, Celso, Auicennæ.

PERSIVS TREVVVS.

ABSENTIBVS Vobis,
Viri Asclepiadei, sena-
tus frequens in ade Apol-
linis habitus est iv. Cal.
Septemb. Complura ex
consuetudine relata fuerunt ad ampli-
tudinem splendoremq; Reipub. nostræ
pertinentia. Inter cetera verò, quæ
maximi interesse videbatur, relatum
est a Stephano Roderico Castrense Lu-
sitano De Sero Lactis, deq; eius vi-
tæ facultate. Senatorum pleriq; vel
tanti viri auctoritate permoti, vel
(quod de Romanorum nonnullis,
Mediolanensibus, ac Neapolitanis

A 4 mihi

Rodericus
Romanos
medicos
Neapoli-
nos, ac Me-
diolanenses
per litte-
ras roga-
uit, videri.

pro argu-
mentisq; libi
præsto ef-
sent, suūq;
de Sero li-
bellū ful-
cirent.

mihi renunciatum est) ab eo palam
ambiti et) rogati in eius sententiā di-
scedebant. Quinimò cum non senatores
modò, verum ij etiam, quibus in se-
natus sententiā dicere licet, eodē om-
nes pedibus irent, iam iamq; senatus
consultum instaret, scribendo affuturis
Romanis, Mediolanensibus, ac Nea-
politans; P. Philalethus Tribunus
Pl. iuris custos ac defensor intercessit,
ut ne quid detrimenti nostra inde
respub. caperet. Itaq; ex S.C. manda-
tum est mihi Persio Treuo, de re ut
cognoscerem cum Roderico, cognitaq;
referrem ad Vos: ut inde, Viri Sa-
pientes, videatis, quid e re sit nostræ
reipub. interpositoq. decreto de tota con-
trouersia constituatis. Dñ Vos nobis
seruent incolumes et) nostræ reipub.
Idibus Septemb. M. Gilopho iterum
Cos. sine Collega.

PER-

PERSII TREVI

AD LIBRUM

DE SERO LACTIS

STEPHANI RODERICI

Castrensis Lusitani

DECLAMATIONES,

Seu priuatæ quædam ac domesticæ

EXERCITATIONES.

SERI FRIGIDITAS:

Num ex aciditate hæc argui possit?

An serum sicut lac frigidum?

CAPVT I.

VAE de Sero, Vir Clarissima, non quæ de Lacte, a te scripta sunt, hic perpendere consilium est. Itaque posthabito primo libelli tui capite, in quo circa lactis

Etis naturam partesq, versaris, ad secundum statim accedo. idq; eò libentius, quod hic tu controuersias disceptare incipias, quòdq; & mihi eodè quæstiones multo difficiliores fiunt obuiam. In ipso eius capitis vestibulo tecum mihi lis est & controuersia. Hæc sunt tua verba. *Quod de lacte diximus sero potest adaptari, videlicet ex facilitate acescendi, si reponatur frigidum colligi. Acrescet serum sicut lac, ergo sicut lac frigidum censendum est.* Tuum hic consilium est, seri qualitates expiscari, & ex facilitate acescendi frigidum esse probare. Ego verò sicuti de seri qualitate ferè tecum sensio, ita a te omnino dissentio de modo eius qualitatis inueniendæ. Nam præterquam quod etiam calida, vt vinum, *facile* acescunt, ex acescendi promptitudine acrescentis rei frigiditas rectè intelligi non potest. Firma sanè mihi ratio: Si ex facilitate ad aciditatē contrahendam rem acrescentem frigidam esse statuere liceret; profectò quò res ad acescendum faciliior, eò frigidior declaranda. Ergo serum frigidius multo

multò papaueris succo, cicuta, mandragora, hyoscyano. Aperta res est, cum constet ex Galeno, serum his omnibus longè faciliùs & acere & acescere: liquidò constet ex 4. Simpl. 15. vbi habet, ex frigidis omnibus ea minimè omnium aciditati esse accomodata. *Quæ summè nos refrigerant, vt cicuta, papaueris succus, hyoscyamus, mandragora minimè omnium acida sunt.* Etenim cum propter summum frigus non aceant, propter eandem rationem difficilè possunt acescere. quod enim vel acet, vel acescit, adeò frigidum esse non potest, vt illatam a calore vim longè propulset, ipsumq; vincat calorem. ac proinde hic neque alterare, neque immutare possit. Aciditas enim in frigidis soboles est caloris frigorisq; mediocris. nam gaudet & subiecto mediocriter frigido, & agente mediocriter calido: vt patet illud quidem ex papaueris, ac ptissanæ succo: hoc verò ex acidis ructibus, qui *Cum nulla planè facta est ciborum alteratio prouenire non solent, sicuti neque vbi optimè cocti, sed tantum vbi semicocti* fue-

Gal. 2.
Alim. Facul. 15.

fuert. Itaque vt eiusdem Galeni ver-
bis vtar, aciditas nasci potissimum vide-
tur dum a calido quidem mutatur, vt
non tamen superet. Ex quibus omnibus
patet, quòd a calore mutante quidem,
non tamen prorsus vincente aciditatis
generetur qualitas. Iam verò, papaueris
succus nec acet, nec acescit facilè, quia
eius frigus maximum est, aptumq; pro-
inde ad caloris actionem propulsandam.
Lac verò, serumq; cum tanta resisten-
di vi prædita non sint, a medioeri alte-
rantur calore, proptereaq; acescunt.
Ergo, (quod principio dicebamus.) Ex
facilitate ad aciditatem contrahendam
acescentis rei frigiditas intelligi non
potest. nam alioqui (repeto) quò res aci-
ditati aptior, eò frigidior esset. Serum
igitur cum aptius sit papaueris succo ad
aciditatem contrahendam, papaueris
succo frigidius esset. Neque verò de
huiusmodi succo, non secus ac de lapide
aut ligno, quo ad aciditatem pertinet,
ratiocinandum. nam eiusmodi substan-
tia præditus est, vt, nisi summè frigidus
esset, facile posset acere, vel acrescere.

Illud

Illud tamen ultro concedo, quoduis acidum frigidum esse: sicuti planè nego, quoduis ad aciditatem contrahendam aptum esse frigidum: licet frigidum fieri posse, non negauerim, ut de vino superius affirmavi. Serum igitur, antequam acescat, esse frigidum, ex eo probari non potest, quòd facile possit acescere, aptumue sit ad aciditatem contrahendam. Quòd si acidum iam factum serum, frigidum esse asserere volueris, ut lubens ultroq; tibi assentiar, ita ratiocinationem tuam tanquam inanem inutilemque rejiciam,

Neque alteram, quam ex Marardo adiungis, feri frigiditatis peruestigandæ rationem probare possum: *Cum ex tribus substantijs, quæ lactis substantiam complent caseus parum ad frigus vergit, butyrum est temperatum, si serum calidum foret, uniuersum lac calidum diceret.* Non, inquam, hæc probare possum, tum quia qui serum calidum esse contendunt, vel non laborant de lactis calore, vel calidum propterea id esse concedunt; tum quia cum caseus frigidus fit,

tem-

temperatum butyrum, serum verò si paululum ad calorem vergere, aut saltem non frigidum, sed temperatum esse patereris, non propterea calidum lac, sed ferè temperatum construeres: cum casei frigore seri qualitatem non frigidam cõpensares. Neque enim magis de maximè seroso lacte, quàm de maximè caseoso loquendum est.

Neque tertium tuum argumentum, ex eodem Manardo depromptum stare potest: *Si serum calidum esset, quò serosius lac esset, eò esset calidius, cum tamen asinum, quod maximè seorsum est multum sit frigidum*: quia exploratum est, liquidoq. constat apud Galenum camelinum multò serosius esse caprino, canino, ouillo, ceterisque huiusmodi, multoq. calidius. Liquidissimum & maximè serorū esse camelorū lac, scriptū est 3. de Alim. Fac. 15. & lib. de Bonit. & Vit. succorū cap. 4. *In camelorū atque asinorum lacte serosa humiditatis plurimum*. Calorē verò attestatur tū animalis temperamentū, tū ipsius lac, in quo salsedinē Auicennæ gustatus percepit.

Itaque

Itaque faciliùs, mea quidem sententia, atque adeò certiùs hac ratione seri frigiditatem explorare possemus: serum ex frigido humidoq; elicitur humore, ex frigidis humidisq; alimentis: vt vel ex eo patet, quòd in Hispania, vbi arefcens calidaq; tellus ex succa, calida, siccaq; gignit pabula, parùm seri emungitur ex animalibus, vt auctor est Cardanus de Subtil. Vel ab effectu (quod Galeno in omni medicamento qualitate exploranda maximè probatur) hac ratione, Serum calidis medetur morbis, non ex accidente solùm euacuando, sed per se etiam temperando acres calidosq; humores, caloremq; viscerum frangendo: vt patet, si non affatim tantùm antiquorum more, sed modicè etiam, vt apud nos in more positum est, exhibeatur in scabie, in pruritu, in ceteris ex humore calido biliosoq; oriundis morbis.

Tu verò aciditati nimium tribuere videris: ea seri frigus indagans, caseum sero inesse superiùs deprahendens, lactis cap. i. seri q; communem qualitatem prætereà explorans. nam vel si aptior ea esset

Gladio

Gladio delphico, vix tam varia præstare posset. Sed præstat te iterum loquentem audire: Acescit, inquis, serum sicut lac, ergo sicut lac frigidum censendum est. Serum sicut lac frigidum? Mihi certe id persuaderi non potest. lac enim non solum acriusculas illas calidasque, feri qualitates, a Galeno probatas, obtinet; sed butyri etiam calore, a frigore casei minimè ex te tempensando, præditum est. Ergo plures lacti, quam sero calori partes; plures sero, quam lacti partes frigoris. Ergo serum non sicut lac frigidum censendum est.

Cap. 3.

Neque nutes de butyro: nam hoc non solum non temperatum, sed calidius esse hìc fatearis necesse est, nisi, quod nunquam crediderim, palinodiam canas. scriptum enim a te est, calorem ex butyro in serum deriuari purgationis causa. & cap. 8. Libanii doctrinam afferes, atque, ut videris, probans, igneam in eo inesse partes scriptum reliquisti.

At verò audio, qui obijciant, meque increpent tanquam seuerè nimis, ac plane stoicè tua verba accipientem, Serum
sicut

sicut lac frigidum, non ita intelligendum est, ut eodem, quo lac, frigoris gradu præditum sit : sed sicuti ex aciditate intelligimus, lac frigidum, ita ex eadem, serum etiam esse frigidum, intelligi. Sed hoc non sonant Roderici verba. Itaque, si, ut *Aethiopem ex vultu iudicare* licet, ita eius verba ex aperto sono, certè longè aliud, atque nos fingimus, ea sibi volunt. Sed ipsa perpendamus verba : *Serum sicut lac frigidum*. Particula, *Sicut*, similitudinem, significat inter lac serumq;. Ergo vel in specie (frigore) vel in gradu hæc esse debet. In hoc esse nequit, ut meis victus argumentis ipse nuper falsus es. Neque in frigore tantum : quia si serum dices esse frigidum sicut lac, habita solum speciei ratione, gradu neglecto, ego sic impune loquar, Serum frigidum est sicut lactuca, sicut endiuium, sicut papaver, hyoscyamus, opium cetera huiusmodi. Absurdissima hæc loquendi ratio absurda non esset, si particula, *sicut*, non gradum designaret, sed speciem. Absurdissima, inquam, est, tum quia nullus vn-

B

quam

quam ita loquutus est, tum quia si quis loqueretur, a nemine intelligeretur. Neque tergiuersandum est: hoc attendendum, *Sicut* similitudinem significat vel in specie, vel in gradu; non aliam, quia nulla præterea est, ne apud Zenonem quidem, qui pro arbitrio rebus nomina, nominibus significationem imponebat.

*Quenam Seri Partes Calidiores aut
Frigidiores sint? Tenuiores
ne An Crassiores? Galeni
Locus Expensus*

C A P V T I I.

DE crassioribus seri partibus, deq; tenuioribus litē infers aduersario tuo, censenti, eas quidem calidiores esse, has verò frigidiores. Tu verò sentiens longè secus, argumentaq; ex Galeno mutuatus iuras, fieri non posse, ut, quod frigidum est, tenue vlllo modo sit. Ceterum Galenum primò audeamus loquen-

70. Meth.
21.

quentem. *Ac quæ quidem Absolutissimè tenuium partium sit substantiam Exactè frigidam inuenisse Fortasse non est.* Hic tria notes velim, *Absolutissimè, Exactè, fortasse.* nam ex hoc Galeni loco quæ *Absolutissimè* tenuium sunt partium, *Exactè* frigida *Fortasse* non reperiens. Ergo ea, quæ prorsus frigida sunt, quæ maximo frigoris gradu supremoq; prædicta sunt, tenuium esse partium, dubitat Galenus. Serum autem huius non esse ordinis, tu ipse fateris, qui vocas in dubium, calidum ne, an frigidum sit, cui acres ex Galeno ei qualitates attribuis.

Ceterum tenuium partium non pauca frigida esse (nam non de tenui tantum feri parte, sed de quavis alia id tu negas) intelligemus, si secundam aëris regionem pluviæ, niuis, grandinis officinam attendamus: si, non quidem Ciceronis, qui *ignifer & ardor ultimis* appellatur, sed Cardani ætherem, quem frigidissimum tenuissimumq; statuit. Vitrioli spiritum, oleo tenuiorem frigidoremq; aut mauis dicere, minus cali-

R 2 dum

Cap. 3.
& 8.

1. de Nat.
Deorum
In Arat.
Card. de
Sub.

dum. Rosarum aquam frigidiorē ac tenuiorē succo . Simplex stillatumq; acetum vino longē frigidius , longē tenuius . Aquam (quod ex Cardani sententia dictum volo) oleo vinoq; tenuiorē aequē ferē ac frigidiorē . Boream seu aquilonem frigidissimum , tenuissimumq; . Quod sanē apertius intelligemus, si memoriā repetamus ambiētis nos aëris puritatem, ac partium tenuitatem in vehēmenti frigore , ipsamq; cum ferro ignito comparemus. manifestū enim ex illiusmodi exemplis cognoscemus, frigidum quid esse , quod sit exacte tenuium partium : & calidum, quod sit crassarum . Sunt Galeni verba cap. 22. lib. 1. Simpl. Vbi præterea animaduertas , velim , Exacte tenue idem significare , ac Tenuissimum . nam Exacte cum tale aut tale quid dicimus, syncerum & quantum fieri potest alterius qualitatis expers dicimus . Sed quæ de aceto scripta sunt a Galeno , aptius quadrant tenuibus , crassisq; feri partibus, litemq; planē dirimunt . Ne itaque pigeat audire . Tenuēs , ait , crassasq; partes aceto inesse :

esse: & has vini facibus, oleiue amur-
cis; illas purioribus eorum partibus re-
spondere. Crassiores calidas esse, pu-
riores tenuesq; frigidas, autumat: In
aceto, inquit, est huiusmodi quippiam
(vt fex in vino, in oleo amurca) & for-
tasse ipsum est, quod caloris est particeps;
quod verè frigoris id, quod tenue est.
Immo verò (vt hoc etiam Πασέγας ad-
dam) quemadmodum valde frigida
valde tenuia; ita ferè maximè calida
maximè crassa duraq; esse possunt. Li-
quidò id cōstat ex ignito ferro prunisq;.
Nam, vt est apud Galenum, non omnis
ignis est tenuium partium. nam & pru-
na ignis quidem est, sed non tenuium
partium.

1. Simpl.
22.

Dictum est de tenuioribus, de crassio-
ribus modò nonnulla adijciamus. Has
tu putas frigidiores esse (loquimur de
feri partibus) ego verò calidiores. quod
vt ostendam, in chymicorum officinam
secedendum, ibiq; tantisper versandum,
dum per alembicum crassiores feri par-
tes a tenuibus separentur. Et quidem il-
las amariuscultas esse, siuè potius salsas

B 3 ac

ac nitrosas, lingua palatumq; testis est. nam quæ vasis fundo hærent, eis, quæ fursum respunt, vt crassiores sunt, ita magis falsæ magisq; nitrosæ, ac proinde calidiores. Neque enim audiendus est Baro de Verulamio, nitrum frigidum esse existimans: præsertim cum non satis firma id ratione probet. *Nitrum, inquit, est tanquam aroma frigidum. idq; indicat sensus ipse. mordet enim & tentat linguam frigore.* Quis enim est, qui non videat, ac norit, ex calidis non pauca linguæ admota frigoris sensum inducere? Et magna illa mordicatio unde, nisi ex calore? Atque (vt ipse fatetur) si spiritibus abundat, quomodo frigidum? Itaque & nitrum & nitrosæ feri partes chymicè separatæ calidæ erunt

Dices, nitrum, non vt piper, linguæ appositum frigoris sensum inducere. nam diutius detentum non calefacit. An igitur ex etherogeneis conflatum est partibus, satis calidis frigidisq;? & illis quidem mordere, aliosq; caloris proprios effectus gignere; his verò frigoris sensum inducere? Sanè de opio idem scrip-

scriptum est a viris & in medicina facultate, & in philosophia præstantissimis : & de aceto vbiq; a Galeno, ex
 etherogeneis nēpe id constare partibus, Gal. 4.
Simpl. 12.
 & alijs quidem calorem promere, alijs
 verò frigoris sensum inuehere.

Neque spagyricam artem tanquam mendacem ac futilem damnes : quia non per imaginationem secretis de seri partibus, sed per veram separationem seiunctis ratiocinandum. Vnusquisque enim sibi fingere potest, partes intellectu discretas, crassiores quidem frigidas esse comminisci, tenuiores verò calidiores. Sed hæc vana est ac inutilis philosophandi ratio. nam *insistendum est*
ijs, quæ fiunt (experientiæ) si quis optimum habitum sibi comparare velit. Hipp. lib.
Præcep.
t. 2.

Videmus seri partes verè non fictè separatas, tenuiores, crassiores. Has sensu ipso (gustatu) percipimus, esse falsas. optimo ergo iure calidas esse affirmamus. Illas nulla falsedine præditas, nulloq; alio, quod caloris suspicionem faciat; sed solùm humorem quemdam aquosum nullo ferè sapore præditum,

B 4 sensu,

sensu, experimentoq; intelligimus . ergo iurè affirmamus, esse frigidum .

Neque stare potest, quod capite 7. scribis de crassioribus hisce feri partibus in fundo vasis subsidentibus, nempe caseum esse ignis vi excoctum, nullo modo nitrum: quia nulla præsto est ratio, quæ id suadeat, nullaq; a te affertur . Proba, & annuam. Ego verò haud difficulter tibi probabo, nitrosas, non caseosas eas esse . Nitrosas in sero inesse partes, auctor est Mesues & Auicenna hac in re fide dignissimi . Has chymica industria fecerni posse, notius est, quàm vt a me probandum sit . Quod igitur in fundo vasis subsidet, cum crassum sit, subsalsum ac nitrosum, eas esse feri partes, quæ a Mesue dicuntur nitrosæ, ab Auicenna falsuginosæ omnino verisimile est: imò verisimilius multò, quàm denuo esse genitas caloris vi . Sed hæc innuerim potius, quàm probauerim hoc in loco: opportuniùs enim deditaq; opera cap. 6. vbi agis *De Nitrositate Sero*. non enim hìc, vbi oportunus non est locus, ineptè referre volo Romanum illū robusto

robusto armatoq; corpore ad palum, fixum hostem & inermem, sese exercen-
tem. vix enim effugere possem alicuius
Demonactis irrisionem.

*Costæus Aduersus Rodericum Defensus
Perpensus Galeni Locus.*

CAPVT III.

COSTÆVM video a te, Rode-
rice, inscitiae reum factum, libe-
rèq; repræhensum. Sanè haud molestè
fero. nam *ad repræhendendum procli-
uiore, quàm ad laudandum omnes ferè
sumus*, Illud tamen a te peto, vt, si qua-
tu Costæum accusas; eadem ego liber-
tate eum defenderim: si vt tu illum, sic
ego te amicè monuerim, æqui id bo-
niq; consulas. Neque enim abhorre-
debemus ab instituto ac more Lacede-
monum, qui *In magno habebant probro
obiurgationem molestè ferentes*. Sed quæ
a Costæo, quæque a te scripta sunt,
perpendamus. Ille Galenum & Mes-
uem,

Man. ad
Epist. ad
Q. Fratrè.

Plutar.

uem, de Seri qualitatibus discrepantes, componere studens, ait, serum calidum dici posse, si ad purgandi facultatem referatur: frigidum, si ad semetipsum ad humorem suum. Reprehendis hæc reprehensione ex Galeno accersita. 1. Simpl. 3. vbi scriptum est, medicamenta respectu naturæ corporisq: nostri statuenda esse calida frigidaue. Nam cicuta, cum humano corpore comparata, frigida existimanda, ac summè frigida: comparata verò cum sturno non ita: cum nos præ nimio frigore interimat, sturnos verò nutriet, ferè tempenata eorum naturæ existens. Verum quidem, videtur hoc, Roderice, veraq; Galeni mens. Sed patere, nisi graue est, vt *Aurem tibi peruellam*, ipsumq; producunt loquentem Galenum: *Imprimis & maximè sumendum est iudicanda facultatis experimentum ab ea re, ad quã dicitur. Siquidem non protinus si hominem refrigeret cicuta & sturnum refrigerabit. Imprimis & Maximè, inquit Galenus, sumendum esse experimentum ab ea re, ad quam dicitur. Ergo non*

Seneca
lib. 4. de
Benefic.

ab

ab ea solùm, non omnino ab ea. Etenim
 etsi cicuta longè minùs sturnum homi-
 nem longè magis refrigeret, ex se ta-
 men, suapte natura frigida est. Quarè
 puto, *a re, ad quam dicitur*, non omnino
 sumi qualitatem medicamenti, sed potius
 definiri gradus. Vnde cicuta summè
 frigida erit homini; sturno temperata
 aut non admodum frigida, cum hunc
 nutriat, illum interimat. Itaque non
 evertis Costæi conciliationem istac e
 Galeno deprompta auctoritate, imò no-
 lens eam fulcis multò firmius. Iam ve-
 rò *ab ea re, ad quam medicamentum*
dicitur, non qualitatem, sed qualitis
 gradum explorari, quia duriusculum
 alicui, & Galeno alijsq: repugnare vi-
 deri potest, non ab re esse puto, id fusiùs
 probare, & ex medicamentorum quali-
 tates inuestigandi ratione patefacere.

Innotescunt autem medicamentorum
 qualitates non ex effectu solùm (quia
 hominem v. g. refrigerent) sed etiam a
 causa, & ut vulgus loquitur, a priori.
 Etenim *calidumne quippiam, an frigidum*
sit; tenuis, an crassa materia sapore ac
lin-

Fernelius.

lingua internoscitur, vt magna ex parte
liquet ex Galeno vbiq; in Simpl. Med. li-
bris, ac præsertim de calamintha loquē-
te, *Essentia*, inquit, *est tenui, temperie*
calida siccaq; quorum manifesta sunt in-
dicia partim gustu apparentia, partim
exprimento cognita. Gustu acris est, sub-
amara, & calida. Extrinsecus verò im-
posita excalefacit, mordicat, cutem exu-
git, ac tandem, vlcus inducit. Et qui-
dem amara, acria, & salsa calida esse,
gustatu explorante nunc scimus. Acida
verò, & acerba, austeraq; eodem modo
intelligimus esse frigida.

Cap. 27.

Odorem prætereà, coloremq; fa-
cultatum internuncium esse, sunt qui
existiment. Sed si Galeno habenda
fides est, minùs rectè. Nam tum 2. Sim-
pl. tum alibi apertis multisq; verbis re-
darguit eos, qui odoribus coloribusq;
hac in re fidem habent. Et sanè de co-
lore certum est, mendacem hunc esse
infidumq; facultatum indicem. Etenim
non minùs frigida, quàm calida alba
sunt: non minùs calida, quàm frigida
sunt rubra. Alba est camphora, alba

capa

capa : rubra est rosa, ruberq; cicer .
Odor autem etsi mendax habetur a Galeno, tamen non omnis ei fides adimenda videtur esse . Quamuis enim calida frigidaq; vt moscus & sandali iucundum odorem fundant ; e sandalis tamen non vt frigidis, sed vt calidis suauitates odorum efflantur . Semper enim odor caloris foboles est . Cum enim odor sit iucundus quidam vapor , ex odorata re exhalans ; sanè calore opus est, qui torpescentem illam materiam frigoreq; aut alio concretam excitet, calefaciat, attenuet , & in vaporem soluat . Quare cum quippiam odoratum sentimus , etiam si frigidum alioqui habeatur , de aliquo tamen eius calore suspicio non mediocris iniicitur , Qui quidem calor licet impotens sit ad magnum in nobis accedendum calorem , potest tamen vaporosam tenuemq; excitare exhalationem , atque adeò iucundum odorem fundere . Neque flores nymphæ , qui frigidi , crassi , lentiq; sunt, negotium facessere videntur : quia suum habent insitum calorem , quo humo-

mo-

mores coquant, digerant, attenuent, tenuesq; partes in vaporem excitent. Er licet crassa lentaq; sit eorum substantia, tamen odor non ex tenui semper expirat: alioqui enim ex tenuiori substantia maior iucundiorq; odor exhalaret. Quod falsum esse, tum montanæ balsami succus, ceteris vt tenuior, ita minus odoratus, tum ambra, crassiusculæ substantiæ, maximè odorata attestatur. Itaque, vt verbo dicam, odor etiam in frigidis substantijs frigus facit suspiciosum, calorisq; facit suspensionem: atque adeò odorata frigida saltem minus frigida esse frigidis inodoratis ostendit. De ijs, quæ similia in gradu esse censentur, dictum volo.

Iam verò congelatio quoque aut coagulatio facultatem medicamento ex Auicenna palam facit. nam quæ a frigido induuntur, vt Mercurius, sunt frigida: quæ a calido, vt nitrum, calida sunt. Lenitas etiam calorem videtur attestari, visciditas frigus, humiditatem mollietates, friabilitas ferè siccitatem.

Ex his ergo (vt eò, vnde discessit, reuertatur)

uertatur sermo) alijsq; huiusmodi notis, a me breuitatis causa prætermis- sis, medicamentorum facultates explorare primò debemus, deinde cum humano corpore comparare. Prius enim philosophi personam induti, naturam medicamenti, viresq; sedulo peruestigare, deinde ad nostrum corpus referre debemus. Atque ex prima illa æstimatione cuiusq; temperamentum, ex altera temperamenti gradus definiendi. Præsto sit exemplum, e re viscida accersitum. hanc cum ex aquea terreaq; substantia constatam esse doceat philosophia, frigidam propterea esse iure optimo existimamus, Quatenus verò frigida sit, nouisse oportet ex humano corpore. nam si maximè, aut perniciosè hominem refrigeret, quarto gradu summeq; frigida statuetur. Si verò impensè quidem, sed tamen citra aut perniciem, aut magnam læsionem, ordine tertio. At si planè quidem innoxie, perspicuè tamen & omnino manifestè, ordine secundo. Si demum penitus infirmè obscureq; primo gradu frigida existimabitur. De
cicuta

cicuta, deq; ceteris idem sentio.

Neque verò audiendi sunt quicun-
que arbitrantur (arbitrantur autem ple-
riq; ac præsertim Daniel Sennertus vir
nunquam satis laudatus) nos, non ut
philosophi sumus, sed ut medici solum,
de medicamentorum viribus ratiocinari
debere: hoc est, quid ex sese medica-
mentum sit, quæ polleat facultate,
secundum se extimatum, perpendere
non debere: sed solum, quid nostro cor-
pori comparatum efficiat. Non, in-
quam, audiendos esse puto: quia si in
tanta rerum naturæ speculatione, in re-
tenti momenti philosophi personam
exuti, ac philosophia penè omne spo-
liati, medici solum, hoc est, ut cum
Magno Scaligero loquar, *crassiusculi*
artificis personam indueremus, sanè
speculatio nostra parum a vulgari atque
empyricorum hominum distaret. Non
enim mihi persuaderi potest, medico in
indagandis medicamentorum viribus
soli nostri corporis rationem haben-
dam, propriamq; eorum naturam peni-
tus negligendam. Immo verò subti-
lissi-

Exercit. 61

lissimorum aciem philosophorum, si fieri posset, adeptus medicus, medicamenti naturam perferutari, in eius quasi penetralia peruadere, abditaqueq; lustrare, prima eius elementa, elementorum partes, partium qualitates, ac tandem qualitatum philosophicos gradus cognoscere deberet. Sic enim medicamenti secundum se aestimati qualitatem assequutus, promptè cum humano corpore comparabit: & ut dixi, sicuti ex priori illa relatione medicamenti qualitatem, ita ex posteriori qualitatis gradum definiet.

Neque verò Galenus, ut e libris de Simpl. Med. Fac. suspicio iniecta videtur, hac in re nobis aduersatur. Nam etsi non quod absolute est calidum, considerare propositum nunc est, sed quod corpus humanum calefacit; tamen non prohibetur, quominus naturam viresq; secundum se cuiusq; medicamenti accuratè inuestigemus. Solum enim sibi vult Galenus, medicamenti qualitatem secundum se aestimati eandem non esse homini, atque secundum se est: proptereaq;

Galenus
Simpl. li. 2.

C

reaq;

Galenus
Simpl. li. i.

reaq; ad humanum corpus omnino referendam. Non enim quia cicuta secundum se frigida est, exempli causa, ordine secundo, eodem gradu frigida erit homini. *Ergo non absolutè ex materia passionibus conijcere eius ad nos facultatem oportet, sed præterea ex nostro met corpore definire.* Iam verò id sibi velle Galenum, medicamentiq; facultatem non ex nostro corpore palam fieri, sed prius innotescere, quàm cum eo conferatur; liquidò constat ex lib. 3. de Temperam. ibi enim indagans, quid energia, quidq; potestate calidum, frigidumve sit; humidum, aut siccum, ait, bitumen, rasinam, seuum, oleum, picem ea potissimum ratione cognosci, potestate esse calida, quòd energia & actu celerrimè calida fiant, & in flammam vertantur; & subdit, *Medicamenta, quæ, ubi ignem attigerint, facile accenduntur, nos quoque excalescunt.* Itaque prius ex facili accensione intelligimus, medicamentum esse calidum, quàm ad nostrum corpus referamus. Ergo excomparatione illius cum corpore non qualitas,

tas,

tas, prius nota, sed gradus innotescit.
 Tu verò Rodericè, aures his animumq;
 si lubet, amanter præbe: neque tamquam
 M. Castritius annis fretus hæc illude
 aut contemne. non enim (absit verbo
 iactantia) Luscinia deplumata similia
 sunt, quæ, ut dixit Lacon ille, *Vox est,*
præterea nihil.

*Vnde Sero Purgandi facultas? Num ex
 Butyro? Nova Roderici opinio
 Planè Antiquatur.*

C A P V T IIII.

MAgnum, sed amicum, mihi diffi-
 dium hic tecum est. Eam, quæ
 sero inest, purgandi vim e butyro con-
 tendis emanare. Ego non e butyro,
 contendam: primò quidem Galeno &
 Mesuè, mox ratione, demum experi-
 mento. Hisce tribus quasi tripartito
 agmine tuam, Roderice, opinionem ag-
 grediar: prius tamen tuorum aciem ar-
 gumentorum infringam. Serum, inquis,

C 2 cum

cum aquea sit substantia, imò aqua ipsa,
ex se nullam habet purgandi facultatem.
ergo ab alio eam mutuetur, necesse est:
non a caseo, qui aluum sistit, ergo a bu-
tyro. nam pars in lacte præterea nulla.
Sed amabo te, quidnam tibi vis feri no-
mine? Conueniamus primò de re, nomi-
neque: humorem ne, & liquorem illū,
e ceteris lactis partibus secretū? Nimirū.
Cur hic purgandi vi ex se non pollet?
Quia, inquis, est aqua. Hic sanè do-
ctrinam tuam aucupatus sum, nec pro-
fecto euadet ab aucupio. nam verè

Quid. de
Arte.
Alandi.

Decidit in casses præda petita meos

Humor ille si est aqua, ad purgandum
inepta, admisti solius butyri beneficio
purgans: cur etiam non purgabit ele-
mentaris vulgaris uè aqua, eodem permi-
sta butyro? Sanè butyri guttulis cum
aquæ amphora propinatis, vberima
expectanda esset purgatio: & omninò ex-
pectanda, si ea esset, quam scribis, bu-
tyri seriq; facultas. Etenim nec aqua
lactis quicquam impertitur butyro,
quod idem vulgaris impertiri nequeat:
nec butyrum lactis aquæ, quod idem

pura

puræ putæ nequeat impertiri .

Dices, hoc interesse inter vulgarem ,
& lactis aquam , quod hæc acris sit ex
Galeno , ex Mesue nitrosa , aut fallugi-
nosa ex Auicenna . Sed hoc effugium
est minùs tutum : nec vnquam tibi esse
potest *Henmionis vice* . Nam velim
dicas , num aqua lactis purget huiusmo-
di acrimonia , nitro , faleq; . Si pur-
gat : ergo aliunde sero purgandi facul-
tas , quàm ex butyro . Sin minùs , er-
go nihil interest inrer vulgarem & lactis
aquam . Neque dicas , purgare qui-
dem , sed infirmè ; additò verò butyro
valentiùs : quia nouum id esset commen-
tum , tuo non adscriptum commentario :
imò ei planè repugnans .

Aristopha-
nes in
Babyl.

2 Præterea , medici omnes consueue-
runt (a qua consuetudine nullo modo ab-
horre licet) vt sero purgent , diligenter
ab eo butyrum eliciendum curare . At
illi eò feliciùs purgationem futuram ex-
pectant , quò diligentius serum à buty-
ro abstractum propinant .

3 Accedit , quòd seri nitrositas & acri-
monia , in qua , si Galeno credimus ,

C 3 Mesue,

Mesue, & Auicennæ, maximè sita est purgandi vis, non solùm non acuitur a butyri vngue; sed hebetatur potius ac restinguitur. Imò verò & humorem illum serosum, qui, vt tu etiam fateris, abluendo trudendoq; purgationē iuuat, ita retardat compescitq; butyri lentor, vt celeriter, vt solet, præterfluere non sinat, *non alter quam pinguedo, adeps, oui albumen ceratumq; ex oleo & cera confectum*, vt ait Galenus.

4 Insuper si ea esset, quàm profiteris, butyri facultas, bubulum lac, quod maximè butyratum est, magis asinino purgaret, minimè butyrato, maximè seroso. Caseum autem, quo bubulum magis abundat, te iudice, adimere non potest purgandi vim: quia maximè butyratum est. maximè autem butyratum maximè purgat ex te.

Ceterum, Roderice, frustra nos agimus, & omnino incassum, nisi prius conuenimus de sero. Quod nam serum tibi vis? Illud ne, quod ex arte depuratum, innatantem non habet butyrum? An potius illud, quod perperam
nul-

nullaq: arte separatum multo caseo, butyroq; impurum est? Sanè de hoc tu nō loqueris, nec, si loqueris, te loquentem audirem. Illud ergo tibi vis, quod optimè depuratum est, quodque medici omnes ad purgandum passim adhibere solent. Hoc autem vnde nosti esse butyratum, ex sensu, an ex ratione? Profectò ratio nulla tibi præsto est: imò omnino te refellit cum constet, asininum, suapte natura butyri inops, ex arte præparatum nihil butyri continere. Sensu igitur explorante butyri atomos in sero latitare intellexisti: quibus solis acceptam referas omnem feri purgationem. Sed quæ tanta esse potest oculi ingenijq; acies quæ in serum intimè peruadat, atomosq; depræhendat butyraceos, aciem aliorum omnium effugientes?

6 Sed esto huiusmodi butyrum nec ratione, nec sensu; addo, nec experimento compertum (quod enim experimentum nobis fingere possumus?) sero adhærescere, & occultum in intimis eius penetralibus latitare: quid inde? Nonne emplastica eius vis est? Nempe. Ita

Cap. st.

cenlet Galenus 5. Simpl. At ex eodem cap. 9. compertum est, lenta ea esse, crassaque, ac viscosa: ac proinde meatus obstruere, firmè adhærescere, segnitèrque extrudi: ergo inepta ad purgandam aluum.

4. Acuto-
rum.
3. Alim.
Fac.

7 Immo verò pulchrè Galenum, si sententia tua rata esset, illudere liceret. Lac asininum magis aluum purgare ait, quia serosius. Ineptè. Quia butyrosius, dicere debuisset. At reuera non butyrosius est, sed serosius, nempe butyro planè contrarium. Ergo falsè, ne dum ineptè. & Hippocrates 2. de Diæta, Propter serum lac per aluum secedit. Nimis oscitanter. nam propter butyrum dicendum fuisset. Hac ratione ludificare liceret Magnos viros, si quæ de botyro scripta sunt, non essent *λίγος πολὺς*.

Cic. Att.
lib. 16.

8 Iam verò, vt tuam de butyracea purgandi facultate opinionem comprobēs, aliud in medium affers argumentum, ex recenti caseo depromptum. Ais, recentem caseum cum melle sumptum promulsidis loco aluum ciere butyri admisti beneficio. Fieri ne potest, vt tanta

tanta sit butyracea purgandi facultas, ut
vel gutta, quam in recenti caseo odora-
mus, adstrictam aluum soluere possit?
Meherculè si butyri loco tantumdem
rabarbari, & penè dixerim, scammonii
infereres. recenti caseo, vix eam, quam
tu de butyro spondes, purgationem pa-
traret. Caseum recenter coactum, si su-
matur cum melle ante alios cibos, aluum
purgare, scripsit Galenus. Fateor. An
proinde quia butyratum? Minimè gen-
tium, sed quia mellitum. Caseum co-
mede recentissimum absque melle, ita
sanè re doctus intelliges, quàm infirma
sit recentis casei non melliti purgandi
facultas. Mel autem aluum purgare,
notissimum est. Audi Mesuem de sero
loquentem: *Sed cum imbecillum sit ad
purgandum cum melle & lupi salictarii
germinibus sanguinem potentius purgat
bile flava & humoribus adustis.* Sed quæ
de Rhu succo scripta sunt a Galeno ap-
tius quadrant melli recentiq; caseo.
Rhu succum (ut omnino caseum) adstrin-
gere aluum ait Galenus; mistum verò
melli etiam adstrictam soluere. Dubi-
tan-

De Simplic.
Medic.
cap. pro-
prio.
3. Simplic.
c. 14.

tandum ergo non est, quin recentis casei melliti purgans facultas in mel sit referenda.

9 Immo verò si butyrati casei tanta vis esset, Placentinus, Parmensis, Batavius, aliusue ex inferiori Germania aduectus non solum nobis aluum subducerent, sed ferè etiam diarrhæam concitarent. nam adeò butyrati sunt, ut scissi ferè butyri guttas fundant.

10 His accedit, quòd Galenus de caseo secus videtur sentire. *Caseus recens & mollis durò & sicco flatuosior existit, minusq; quàm durus siccusq; adstringit, hoc est, aluum sistit.* Ego uterque aluum adstringit, licet alter magis, minus alter.

11 Sed recentem caseum etiam ex pinguisimo lacte cogamus, si libet: ea scilicet ratione, qua cogendum præcipit Galenus, *Seroso duntaxat humore per coagulum separato* (sunt Galeni verba

10. Simpl.) reponamusq; ad annum. Scire vellem, num hic aluum subducatur? Sanè non subducere, unusquisque interrogatus respondebit; *Etiam si adeò pin.*

*pinguis sit ; vt ex eo effluat quippiam ad speciem olei , vt de Placentino, Batauoq; diximus . Neque obijci a te potest , vetustate amittere purgandi facultatem , quia ex Galeno vetustate fit calidior: ergo aptior ad purgandam aluum , si tibi met credendum est . nam calore purgaret magis . ad purgandum enim calorem . vndique conquiris , feroque e butyro accersis . Itaque ex butyro caseoq; paulò calidiori paulò vberiore purgandi facultatem nancisceris . Neque quicquam obijcias de sale , adeò vt huius opera & maleficio caseus vetustus exuat purgandi facultatem . Nam sal si adimeret huiusmodi vim , exiccando adimeret absumendoq; butyrum . At hoc non est absumptum , cum ex eo scisso guttæ ferè lacrimæue prodeant . Quinimò tantum abest , vt sal adimat aut restinguat eam purgandi vim , vtpotius impertiatur vberius . Attende Galenus 3. de Alim. Fac. de lacte seroq; loquentem . *Quod si ipsum magis subducere velis salis quam plurimum inijcies .* Attende Hippocratem hac in re Galeno aptiorem : *Salsa-**

Galenus
loco ci-
tato.

2. de Diet.
1. 2. 1.

menta

menta siccant, attenuant, pleraq; etiā leniter aluum mouent. Sed de Galeno iurē me accusare potes: cum, de caseo loquens, Galenum producam de fero loquentem. sed audi eundem de ipsomet caseo. Lenit & caseus, quando ei miscetur sal & mel.

Valer. l. 4.
c. 4.

12 Sed per Deos iuro, *per Romulicam, perque aternos Vestæ ignes*, mihi persuaderi non posse, tantam cæci molem, ad cohibendam aluum factam natamq; a pauculo illo butyro ad purgandum ventrem omnino imbecillo, aptam reddi posse ad purgationem. Quod si quis, me longè perspicacior, tantam in butyro purgandi vim reuerà deprehenderet, præterquam quod ei libenter assentirer; pollicerer etiā, in meq; reciperem, se magnā ab ijs gratiam, qui segniori aluo præditi sunt, initurum: cum præstantem minimeq; molestam eis medicinam apponeret. Maiorem certè ab ijs, qui prætereà gulæ indulgent, cum non modò præstantem, sed gratam etiā palatoq; luauem eis medicinam suppeditaret. *Omne utique ferret punctum*

Moratius

cum

cum misceret utile dulci: Omniq; præstantis medici munere fungeretur, cum Tuto, celeriter, iucundè curaret.

13. Haftenus de caleo: ad butyri calorem (quod tertium est vltimum tuum argumentum) accedam. Auenrõe serum purgandi ratione a butyro mutuari probare contendam quippe is auctor alicubi scripserit, vnumquodque purgans calidum esse. Cum ergo serum, suapte natura frigidum, nonnisi ex butyro calorem, ut ais, mutuari possit, utiq; nonnisi ab eodem purgandi facultatem. Sed primò quidem non est, cur aliunde purgantem sero calorem mutueris, cū ex nitroliis eius partibus haurire possis. Quòd si nitrum repudiare volueris, ex acris saltem qualitibus, quas Galenus sero inesse, tuq; ipse fateris, calorem accersere potes. Deinde meminisse debemus, non omnia, quæ quouis modo purgant, calida sint, necesse esse. Rosæ, violæ, manna, cassia, tamarindi purgant absque calore, si tibi met credendum est cap. 9.

Sed

Sed hic præterire non possum manifestam tuorum verborum contradictionem . Ais hic pag. 23. libelli tui, *Serum ex se caliditatem non habet*; propterea tanquam egens, ac planè expers, a butyro (quod cum temperatū sit, pauculum caloris habet) calorem petere purgationis causa Pagina verò 16. calorem non exiguum & acredinem, probans Galeni sententiam, ex sententia ferro tribuis . Tu hæc videris .

14 Ego sanè non video, quì fieri possit, vt serum adeò inops sit a calore, vt hunc a butyro mutuari ei sit necesse . Profectò Galenus, serum butyro calidius esse, scribit 3. Alim. Fac. 16. *Neque enim calidam acremq; qualitatem quam lac a sero habet, neque pinguem & mediocriter calidam, quam lac a pinguedine possidet, &c.*

Iam verò audio, qui obijciant, me destruere quidem opinionem tuam, meam verò non construere . Si serum butyri beneficio non purgat, quo adminiculo, quæ ratione purgabit? Aqueo suo humore, sua acrimonia, nitrositate sua.

sua . Ergo abluendo , trudendoq; vel-
licando , stimulando . Num etiam ele-
ctiue , vt vocant ? Anceps hæreo , & in
portu , vela facere non audens : octauo
tamen huius opellæ capite *vela ventis
permittam* Hippocratis auspicijs , le-
nissima eius,vt spero, aura prosequente.
At verò , vt , quòd præsentis instituti
est, breuiter attingam , serum humore
suo purgare , patet ex Gal.3. Alim. Fac.
15. vbi de lactè verba faciens hæc ha-
bet, *Pinguissimum est lac bubulum: ouil-
lum verò & caprinum habent quidem
& ipsa pinguedinis quippiam, sed multò
minùs, asininim huius succi habet mini-
mum. Quocirca rarò in stomacho cogitur
& eandem ob causam magis per aluum
deijcitur, vt quod serum multum habet,
a quo lac omne facultatem accipit deij-
ciendi.*

Vides ergo Galenum omnem sero pur-
gandi vim tribuere : sero, inquam, mini-
mè omnium butyrato . Neque dicas, ca-
seum esse, qui pinguiissimo lacti purgatio-
nem interdicat , quia tu pinguiissimo ca-
seo non mediocrem purgandi vim tri-
buidisti.

Galenus.

buisti . Illud tamen animaduertendum est , non omnem seroso humori acceptam referendam esse purgationem , sed ex parte eius acrimoniæ , *Cuius occasione lac omne aluum subducit* : quamq; a sero lac accipit ex Galeno , hac enim est , quæ irritat excitatq; ad purgationem .

Mesues adstipulatur Galeno , cum ait , *serum nitrosa sua substantia purgat clementer & sine morfu flauam bilem & vltos humores* .

Sed quicquid sit de Mesue , Galenoq; quos tu , fide abrogata , planè contemnis ; certum est , experimentoq; comprobatum , serum diligentissimè a butyro separatum purgandi vim non mediocrem habere . Ego sanè re doctus id affirmo , affirmantq; omnes , qui Galeno , Mesuæ ceterisq; medicinæ senatoribus fidem habentes , minimè omnium butyratum serum purgationis causa propinant .

Sed non video , cur sero ebutyrato purgandi vis tribuenda non sit . Non ne calorem , si opus est , ad purgandum idoneum ? non ne acredinem & nitrositatem

tatem ei procures medicinæ tribuunt ?
 Cur ergo stimulare non potest, irritare,
 vellicare segniores aluum? Cur humore
 suo abluens purgationem iuuare nō po-
 test? Sed id, quod maximè hæc compro-
 bat, est effoeta ac planè nulla butyri,
 quod sero inesse fingimus, vis ac facul-
 tas. Nam si butyro non purgat serum,
 ut pluribus a nobis probatū est, necessa-
 riò sequitur, ut ea, quæ diximus, ratio-
 ne purget: annuente præsertim Galeno
 ac Mesue, imò & Hippocrate ipso, Per-
 petuo medicinæ Dictatore, & experi-
 mento apertè comprobante. quibus
 omnibus repugnare, ne Zetho quidem
 Pacuiano, *qui philosophiæ propè bet-
 lum indixit*, aut Speusippo, *qui Platoni-
 cæ sapientiæ veluti hæres institutus fuit*
 impunè liceret.

D Buty.

*Butyracea Purgandi Facultas : An ex
se se, An potius sero mista
magis purget ?*

CAPVT V.

CRESCIT opus in manu : vrceum
cœpi, sed, currente rota, exit am-
phora. Paucis principiò te volebam,
nunc tamen pluribus tecum agere neces-
se est. Tertio libelli tui capite infirmâ
fateris butyro inesse purgandi faculta-
tem, sero multò firmiorem. non ergo
ex butyro purgandi vis deriuatur in se-
rum. Expedire niteris hunc nodum
violarum similitudine : quæ infusæ qui-
dem haud exiguum purgandi vim adipi-
scuntur ; absque infusione tamen vix
purgant. Id ipsum, inquis, butyro ac-
cidit. nam etsi ex se purgandi vi omni-
no infirma præditum est ; sero tamen
mistū multò validiore pollet. hoc enim
infusionem mater appellatur a Mæue,
fundamentum infusionum.

Cete-

Ceterum (ita Dij me ament) diu multumq; cogitavi, perquisiui, indagavi haud oscitanter, haud omnino negliger, quid impertiri possit aut butyrum sero, aut serum butyro, unde statim atque commista sunt, validam purgandi facultatem nanciscantur. Antemissionem utrumque per se indigens & effoetum ex te: post missionem utrumq; validum. Intende mentis aciem, ingenij viribus nervisque omnibus contende, ut aliquid ex hac missione natum, ad purgandum efficacius eruas nobisque ostendas. Sed verè *aquam e pumice pestulares*. De violis autem, quas tu opponis, ita sentio. Purgandi vis in purioribus sita est earum partibus, siue in tenui & extrema humiditate (nam de acredine & vi occulta anceps hæreo) quæ ut ab impura terrestrioriq; eorumdem substantia obtunditur & hebetatur, ita elicitur fugiturq; per infusionem. Quare ex ijs partibus, a quibus hebetatur, per infusionem abstracta valentius purgat. Hæc de violis sentio: neq; vereor, ne tu eadem sentias: quæ si butyro

D 2

tyro

tyro tuo aliqua ratione accomodare
posses, vt tu mecum de violis, ita ego
de butyro tecum sentirem. neque enim
hæc nostra dissentio *Empedoclea simul-*
tas est,

Ceterum, Roderice, liberiùs tecum
loquar, oportet. Pugnancia de butyro
loqui videris, aut saltem incongrua.
Vtrò fassus es, exiguam hoc habere
purgandi facultatem; sero mistum non
mediocre nancisci. Conferto hæc
cū ijs, quæ de caseo butyrato a te nuper
scripta sunt. Butyrum ibi, aut potius
butyri guttulas, per se debiles, ac planè
effoetas, in caseosa compactaq; substan-
tia ad purgandum inepta, imò ad cohi-
bendam aluum planè apta, coarctatas
aluum purgare affirmas. Hic verò eas-
dem butyri guttulas ad hoc, vt purgent,
humore misces, caseo planè contrario.
Ibi cogis coarctasq; butyrum; hìc laxas
& fundis vtrobiq; purgationis caussa.
Meherculè si vt Protheus varias contra-
riasq; formas, ita istud butyrum diuersas
indueret pro arbitrio facultates. si non
propriæ naturæ; sed iubentis nutui ob-
tem-

temperaret , quæcunque iuberentur ,
 illico butyrum exequeretur, non posset ,
 ita viuat, tam varia præstare , tam con-
 traria: non posset tam facilè ac promptè
 sese diuersis contrarijsq; accomodare .
 Sed hoc ipse nec assequi, nec vlllo modo
 animo comprehendere possum, Butyrum
 debile est ex sese ad purgandum , *Nec*
nisi largius sumptum aluum soluit (sunt
 tua verba cap. 3.) & tamen vel paucu-
 lum caseo mistum valentiùs purgat: pur-
 gat valentiùs & serò mistum ! Iam verò
 obliniendo , lubricandoque , & emol-
 liendo butyrum soluere adstrictam
 aluum , omnino existimo . Etenim si ,
 humore absumpto, arescant in intestinis
 & compingantur excrementa , indeq;
 extrudi propterea non possint; sanè præ-
 terfluens butyrum vnguinè suo non mo-
 dò lenit & humefacit exiccatam & quasi
 asperam aluum , fecibusq; viam lenem
 ac lubricam sternit: sed etiam ipsa emol-
 lit excrementa aptaq; reddit ad exeun-
 dum . Hæc , non alia , est butyracea
 purgandi facultas: quam, licet posteriori
 ordine, libuit tñ apponere, ne, vt ait ille ,

Ex Dioſco-
 ride .

*Incænatus & impassus potuq; ciboq;
accubuisse in hac mensa viderer.*

*Iterum de Butyro, deque sero: Dioscori-
dis & Galeni loca perpensa:
Mesua lux data.*

C A P. VI.

Tibi fidem non abrogo de Galeni
verbis, *Quod a coactis serum de-
fluit satis aluum mouere*. Multò minùs
de verbis Dioscoridis, quem sat scio
lib. 2. cap. 62. quæ tu affers, habere
verba. ea hæc sunt: *lac quodcunq; serum
continet implicitum: quod ubi discesserit
a lacte, multò potentissimum redditur ad
purgationes*. Vterq; auctor, serum a la-
cte, vt ais, separatum purgandi vim ha-
bere scribunt. Separatum autem, inquis,
a caseo, non a butyro: idq; sibi velle
& Galenum & Dioscoridem. Longè alia
mea est sententia. Perpendamus primò
Galeni verba: *Quod a coactis deffluit se-
rum satis aluum mouere*. Tria insunt
lacti,

lacti, caseus, butyrum, serum.

Hoc cum defluit, duo relinquit, non vnum: caseum, butyrum. duo, inquam, ex Galeni mente, qui *a coactis* dixit. Quod si vnum tantum relinqueret, hoc est, solum caseum, *a coacto* dixisset, non *a coactis* (compesce cachinnum: mox satisfaciam tacite obscureq; obijcienti). Id ipsum sibi vult Dioscorides: *A lacte discedit serum*: nempe a ceteris lactis partibus, caseo butyroq; nam alioqui *a caseo* dixisset.

Neq; dicas, serum, a lacte separatum, non omnes exuisse butyri partes: sed aliquas sibi asciuisse, respuisse alias. & illarum quidem beneficio aluum purgare: quia idem, & quidem verius, de caseo ipse affirmabo. nam serum a lacte separatum plus casei, quam butyri sibi adiungit. Hoc tu negare non potes, cum asseras, totam illam molem, quæ, a seroso humore separata, in distillatorio vase subsidet, merum esse caseum: cumq; butyri guttas ne Lynceus quidem aut Argus in sero videre possit. Iam verò cum caseus alui cohibendæ vi præditus

D 4 fit,

fit, utiq; serum ab ijs, quæ a lacte discedens secum ducit, cohibentem potius, quàm laxantem facultatem mutuabitur.

Hæc si de sero a lacte separato Galenum loquutum esse censeas. Si verò accuratiùs Galeni locum attendens, de eodemmet sero, non a lacte, sed a caseo seiuncto (neque enim omnino eadem res est; saltem quo ad differendi modum spectat) eum loquutum esse velis, ut verè loquitur, magnam offendis in libello tuo contradictionem. Etenim cum Galenus ait, *Caseos recenter coactos cum melle sumptos ante alios cibos aluum subducere*: tu butyri remanentis beneficio id a recenti caseo præstari scribis. Cum verò subdit Galenus ibidem; *Quod a coactis (caseis) defluit, serum satis aluum mouere*: tu *A coactis*, inquis, *absque butyri extractione*. Itaque hoc posteriori loco ais, butyrum vna cum sero defluere ac discedere a caseo: priori verò loco cum caseo remanere. Quòd si butyrum æquè & in recentem caseum, & in extractum serum affatim & abundè (nam non nisi largius sumptum aluum soluit:

solut : sunt tua verba cap. 3.) sese inferere, volueris ; cauendum est , ne caseariam artem peruertamus : perperam colligamus caseum , separemus serum , colligamus butyrum . Etenim si ex arte hæc præstemus , butyri non multum in caseo , pauculum vel nihil in sero relinquemus . Quod si in illo , vt purget , copiosum butyrum relinquere libeat ; omnino necesse est , vt serum eodem spoliatur . neque enim vtrobiq ; affatim & vberimè : & nisi vberimè , omnino impotens est , omnino effoetum , vt fateris monitus a Dioscoride .

Adiungis Mesuæ verba , quibus tuam fulcias ad Galenum & Dioscoridem , explanationem . ea hæc sunt ex recta , perspicua , elegantique Siluij interpretatione . *Fit autem (serum) ex lacte ebutyrato , siue a quo pingue innatans secretum est , quando lubricitatis causam ex partibus excretorijs auferre volumus : ex lacte non ebutyrato , cum eas partes lenire magis ac lubricare studium est .* Quid putas sibi velle Mesuë hisce verbis ? *ex sero cum sumi debet ad purgandum butyrum*

non

non extrahendum tua sunt verba . Ego longè aliud eum sibi velle, & existimo & probo . Exhibetur serum (vt tecum loquar) ex hoc Mesuæ loco butyro adempto, & non adempto butyro . illud cum excretorijs membris lenitate non est opus : hoc cum lenitate opus est . Itaque duplici modo ex Mesue ad purgandum exhibetur serum, ebutyratum nempe, & butyratū . Ebutyratum, cum præter purgationē nullo alio opus est : butyratum, cum præterea exsiccata asperaq; membra lenire consilium est . Non rarò enim accidit, vt membra purgationi seruientia præ febrili, vel alio calore ita scabra sint arefacta, asperaq; (vt eorum natura patitur) vt obliniente aliquo & lubricante (butyro aliouè) indigeant . alioqui enim tum quæ in eis conclusa exaruerunt, excrementa ; tum quæ aliunde eò prolabantur, inde elabi non possunt . Sed de Mesuæ loco inferiùs . *Serum*, addis, *melius purgat lacte solo, aut butyro solo, utpote quod melius intestina abluat* . Si serum est aqua, ex se ad purgandum omnino inepta, solius admitti bu-

butyri beneficio purgans , vt superiùs
probare conatus es , non abluendo pur-
gabit , sed obliniendo, lubricando . hæc
enim est butyri facultas . Quòd si pur-
gat abluendo , sanè purgandi vis non
ex butyro, sed ex sese. At, inquires, utroq;
purgat modo :

Clepeum post vulnera sumis

Ouid. 1.
Trist. 3.

*Serum An solùm ad Purgandum,
An etiam ad Alterandum apud
Veteres Vsurpatum? Hippo-
crates, Galenus, Me-
sues Expensi.*

C A P V T VII.

SERVM non solùm ad purgandum,
sed etiam ad alterandum apud ve-
teres in usu positum, ex Mesuq; mox al-
latis verbis probare contendes . Quo-
niam, inquis, Mesues verba præ manibus
habemus, quibus ex lacte ebutyrato seram
ad lubricandam aluum accipit, ex non
ebutytrato autem ad lubricitatem impe-
diendam antequam ulterius pergamus,
con-

considerare oportet, iam tempore Mesues
serum cōsueuisse accipi ad alios usus præ-
ter purgationem. Hęc tu : cui primò
quidem condono latinitatis crimen de-
ebutytrato, non ebutyrato, vel potiùs aliò
culpam deriuo, in impressores. Sed ve-
reor, ne tantam illi culpam sustinere pos-
sint : præsertim si hæc conferantur cum
ijs, quę pagina 30. a te scripta sunt. Sed
de latinitate hætenus. non enim hìc cō-
siliū est in alieno foro litigandi, sed in
medico: vt ne videar, quasi, omīssa hype-
ra, pedem insequi. Perpendamus ergo
mentem verbaq; Mesuæ. Hic ait pur-
ganti sero miscendum esse butyrum: seu
maius dicere, butyrum ex eo extrahen-
dum non esse, cum lubricitate opus est
partibus excretorijs, eis nimirum exsic-
catis. Cum verò eæ partes lubricitate
non egent, sero ebutyrato purgandæ.
Hęc si attendas, reperies profectò, serum
ad vnum tantum usum a Mesue usurpa-
tum, ad purgandum: ad lenitatem ve-
rò exiccatis partibus affricandam bu-
tyrum esse adiunctum. Ecce alium usum,
quem sero tribius, butyro tribuendum.

Hęc

Scholio-
graph. ad
Demost.

Hęc ita sese habere, idque velle sibi Mesuem , patet apertissimè eius verba consiliumq; diligenter perpendenti . Ait Mesue , duplici modo parandum esse , exhibendumq; serum : primo ebutyratum , hoc est, extracto butyro ; idq; *cum oportet causa lenitatis a membris expulsionem abscindere*: nempe, vt clariùs cum Siluio loquamur , *cum ex partibus excretorijs auferre volumus lubricitatis causam* . Causa autem lubricitatis ex huiusmodi partibus per serum auferenda , nihil aliud videtur esse , quàm pinguis lentusq; humor ac pituitosus , vel non absimilis, qui partibus illis adhærescens lubricare possit . Cum ergo huiusmodi humorem , vel quidquid sit aliud, ex ijs partibus auferre consilium est , ebutyratum serum adhibemus , siue ex lacte ebutyrato serum curamus parandum . Alioqui enim butyrum , sero mistum , retundendo feri acrimuniam , hebetandoq; nitrositatem, attenuationem, ablutionem, abstersionemq; qua ad humorem illum pinguem lentumue euacuandum opus est , impediret. Cum vero

rò in excretorijs partibus talis humor pinguis ac pituitosus non adhærescit, aridæq; propterea exsiccataq; (vt eorum fert conditio) sunt eadem partes, sero butyrato opus habent: sero quidem ad purgandum; butyro verò ad leniendum. Tu verò ais, Mesuem ebutyrato vti sero ad lubricandam aluum, non ebutyrato ad lubricitatem impediendā. Ergo vel sententia tua vitium facit, vel latinitas planè corrui. nam si hanc stare velis, illa collabitur, funditusq; evertitur: si verò illam fulcias, hanc ruere finas necesse est. Sed firmè stet, nullumq; faciat vitium latinitas, ac proinde ebutyratum hîc apud te significet idem, quod pag. 30. & alibi apertè designat, nempe butyri expers; quomodò affirmare potes, Mesuem ebutyrato sero, aut sero ex ebutyrato lacte deprompto vti ad lubricandam aluum? ex non ebutyrato ad lubricitatem impediendam? Mesues vtitur ebutyrato sero non ad lubricandum, sed e contrario ad lubricitatem auferendam: vtitur non ebutyrato non ad lubricitatem impediendam, sed ad

ad lubricandum . Eius ipsa loquuntur verba . Illud tamen ratum firmumq; sit , serum apud Mesuem semper ad purgandum , nec nisi purgationem spectare .

Alterum argumentum depromis ex Galeno 2. ad Galuconem: *Inuictus ratione succus ptissanae abundanter exhibendus , & serum lactis .* Ergo serum , inquis , etiam ad alterandum a Galeno usurpatum . Expendamus , vt Mesuæ , tum verba , tum mentem Galeni . De elephantiasi huic sermo est , calido siccoq; morbo , ex calidis , siccis , vstisq; humoribus oriundo ; partibus exustis , are-scentibus , ac scdè labefactis . Itaque victus ratio ea esse debet , quæ nō solum vires a difficili ac diuturno morbo percussas restituat : verum (*quod prora & puppis est*) calidum etiam viscerum intemperamentum , vstos humores , are-scentes partes humiditate corrigat ac frigore . Nam sicuti cibus , vt cibus , indicatur a viribus , ita , vt calidus frigidusue , humidus aut siccus , indicatur a morbo . Meritissimò igitur Galenus in elephantiasi ptissanam perrigit & serum .

Quòd

Quòd si hac ratione serum alterans medicamentum declares, sanè & ipse alimenta ferè omnia declaro alterantia medicamenta: cum alimēta, vt diximus, sicuti naturæ amica, ita inimica morbo esse debeant: *Dieta*, inquit Hippocrates,

6, Epid. 7. *in morbo contraria.*

Ceterum an antiqui medici, Hippocrates præsertim, & Galenus sero alterauerint, an solùm purgauerint, non ratione, sed obseruatione indagandum, Apud Galenum nullum, vt vidimus, subodorari potuimus locum, ex quo, cum sero alterasse, nobis suspicari liceat. Celsus nullibi sero alterat. Hippocrates vbique purgat. Duobus ac triginta locis serum meminit, adhibetq; semper purgationis causa. De Victus Ratione in Acutis seri asinini, bubulini, & caprini mentio fit solùm ad purgandum. lib. 2. de Mor. Mul. in fluxu muliebri, & uteri conuulsione. Ibidem in capite repleto, & ulceribus impleto. 2. de Mor. in febre quotidiana, in morbo liuido, in morbo nigro, pituitoso, regio, siccatorio. De In. Aff. in resiccatione medullæ spinalis; in

Morbo

*Morbo crasso. De Aff. in morbo articu-
ri, in ulceribus & morbo renali. De Mor.
Mul. in vteris inflammatis. Alibi sem-
per purgat, nullibi vnquam alterat. Vt
verò vniuersam rem exploratam habea-
mus, animaduertendum est, serum ad
vnam purgationem ab Hippocrate vsur-
patum. Lac verò ad purgationem, àlte-
rationem, nutritionem. De sero constat
ex citatis alijsq; omnibus locis, in qui-
bus sola purgationis mentio. De lacte
verò singillatim demonstrandum. Et
quidem purgationis causa id vsurpatum
notius est, quàm vt a me probandum
sit: *Aluum lacte asinae cocto purgabis, in
Acutis. Sed hoc nimis notum. Itaque
ad nutriendum, reficiendumq; debile
corpus lac vsurpatum, liquet ex 2. de
Mor. in curatione Tabis dorsalis, in qua
cum corpus nimia venere propè confe-
ctum langueat, bubulino lacte id reficit
ac restituit. Bubulinum lac per 40. dies
bibendum prabito. Demum alterationis
causa vsurpatum, constat ex 4. Acuto-
rum in curatione torminum, ex acri bi-
liosq; humore oriundorum; & in imi**

E ven-

ventris æstuatione præ calore nimio :
*Lac asininum modicum primò , deinde
 sensim factò progressu amplius sumen-
 dum*, eadem ratione , qua apud nos in
 more positum est ad alterandum. Neque
 enim hìc purgare potest Hippocrates
 cum *Modicum* exhibeat . Iam verò hi
 tres vsus, alteratio, nutritio, & purgatio
 simul omnes innotescūt ex vno eodemq;
 loco libri 1. de Mor. Mul. nam in fluxu,
 in quo excandescens acrisq; bilis puden-
 dum exulcerat, ac dolores facit , *Lac bu-
 bulum per 40. dies calidum bibendum*
 porrigit : optimumq; esse profitetur. Nā
 & purgatur, inquit, & nutritur & fluxus
 obtunditur ab huiusmodi lacte.

Tex. 14.

Quod verò adiungis ex Hippocrate,
 facis parum aptè ; & quasi *Plumbeum
 gladium ex eburnea educis vagina*. non
 oppugnas nos Hippocrate , ne vmbram
 quidem nostram . Namjibi sermo est de
 medicamento sursum ac deorsum pur-
 gante: aitque Hippocrates aliquando
 commodum esse medicamenta alimen-
 tis miscere , aliquando incommodum ;
 Tu verò existimas Hippocratem loqui
 de

de alimento, quod medicamento etiam
vi polleat: vel potius de medicamento,
quod simul etiam nutrire possit. Quæ
quàm distent ab Hippocratis mente,
apertiùs intelligemus ex ipsius verbis
paullo altiùs reperitis, *Medicina sursum
ac deorsum: in alimento medicina opti-
mum; in alimento medicina malum.*
Quænam, inquires, cum alimento medi-
cina bona? quænam mala. Bona sursum
purgans, mala deorsum, nam *Qui graci-
les sunt ac debiles a cibo vomant.* nam
medicamentum cum cibo acceptum
longè faciliùs vomitionem perficit ple-
no stomacho, quàm inani. unde 2. de
Mor. sibi constans Hippocrates *Repletus,*
inquit, *vomat.* Quinimo & ijs, quæ de-
orsum purgant utile interdum atque
adeò necessarium est medicamentum.
nam validum catharticum infirmo sto-
macho non nisi cum alimento tutò com-
mittes: at in stomacho robusto frustra
a cibo retundetur perperamq; hebeta-
tur vis medicamenti. Itaque iurè cum
Hippocrate affirmare possimus. *Bonum
& malum ad aliquid.*

Hippocr.
de Sal.
Dista 7.

Hippocr.
de Infom.
6.

E 2 Sc-

Serum An verè Catharticum? Hippocratis sententia hac de re aperta .

C A P. VIII.

QUAE seri mensura veteres uterentur studiosius inquirere, hic superuacaneum . ex lactis enim mensura id ferme definire licet . Ad sexdecim vsque heminas , hoc est , ad 144. circiter vncias, lac exhibitum apud veteres fuisse, ex Hippocratis mox accerendis locis palam erit . Itaque prætermisso quinto libri tui capite, ad sextum gradum facio: in cuius ipso limine scrupulum offendo, a te mihi omnino euellendum . Vocas in dubium, serum an verè catharticum : mox id negas asseueranter : aisque illud vel non per se, sed adiunctorum beneficio (epithymi, aliusue) melancholiam purgare : vel si per se, non è longinquo, sed e ventre solùm, vt de absinthio scriptum est a Galeno purgare humorem biliosum . Neutra (dicam libe-

liberè) mihi probatur assertio tua. Et quidem vix credere possum, tantam humorum copiam, a sero eductam, è sola prodire aluo. nam si quanta quanta ea est, humor esset & excrementum, tanta sanè humorum vis a sero extrahi non posset. Apud vnumquemque enim compertum esse puto, serum non solum primis diebus copiosum educere humorem, sed reliquis etiam, ad vigesimam usque, eoque amplius, si tamdiu exhibeatur. Neque verò *ad partem post partem*, tanquam ad sacram anchoram confugas, quia de rhabbarbaro, pluries exhibito, ceterisque idem iurè affirmabo. Rosaceum solutivum scio te præterea obiectare. Nollem hic, *novo me includere ludo*: proferam tamen ingenue, quod sentio. Rosaceum solutivum solam aluum purgare, ij tantum credunt, qui aliorum opinioni acquiescentes, rem ipsam non speculantur. Quotus enim quisque est tam antiquus & simplex, qui sibi persuaderi patiatur, excrementorum vas, a rosaceo extrusorum, in solo ventre contineri, in exilibus mese-

E 3 rei

Tex. 53.

rei venis? Qui profectò e libris vel transuersum vnguem recedere, crimen maiestatis arbitrantur. Sed hac de re alibi. Hic verò sententiam nostram Hippocratis testimonio, etsi genere Coo, pondere tamen auctoritate ac fide planè Attico comprobemus. Libro 2. de Mor. in erysipelate pulmonis vna tantum purgatione, qua ventrem primosq; ductus emundaret, non contentus Hippocrates, aliam adiungit, ex lacte, seroque paratam, qua venosum genus, corporisque habitum a bile alioue humore noxio vendicaret: *Huic pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & lac asinae insuper bibendum, si non natura fuerit splenicus: si verò splenicus fuerit, ne purges neque lacte, neque sero, sed eo, quod modicum ingestum multum purgat.* Hæc Hippocrates: circa quæ velim animaduertas, natura splenico (natura, inquam: nam, ut hoc etiam obiter adiungam, nisi natura splenicus quis fuerit, tantum abest, ut lac aut serum interdicator, ut potius commendetur: *Et si splenicus fuerit, asinum lac aut serum exhibeto.* nisi tamen

2. de Mor,
35.

tex.

rex. mendū subesse suspicemurcum Mercuriali & Sallio) animaduertas, inquam, splenico, cui prohibitum lac est, validum substitui catharticum. Vnde duo intelligi possunt: primum, lac aut serum non eo consilio hic vsurpatum ab Hippocrate, vt vel prioris medicamenti reliquias abstergens abluensq; educat; vel vt calorem a calore medicamenti prius exhibiti, aut alio quouis genitum restinguat: sed vt electiuè, vt loquuntur, ac validè purget; cum sero lactiq; prohibito substituat *Quod modicum ingestum multum purgat*. Alterum intelligi inde potest, ab Hippocrate non exhiberi lac, aut serum, cum catharticum validumq; medicamentum interdicitur, vt sibi quispiam fingere potest: cum id, *quod modicum ingestum multum purgat*, seri vicarium, validum sit ac vehemens catharticum.

Neque mirum videri debet, in pulmonis erysipellate, quod, cum inflammatio sit, vel vnicam respuere videtur purgationem, duas ab Hippocrate præscribi: primò quia non est verum erysipela, vt locum perpendenti clarè innotescit.

4. Acuto-
rum, & de
Veracri
vfu.

Deinde etiam si non spurium, sed numeris omnibus absolutum esset erysipela, altera tamen purgatio non improbanda, quia ex lacte præscribitur: quod tantum abest, ut nimium excalefaciat, & ut Hippocratis verbis utar, *Sanam partem colliquet*, ut calorem potius restinguat. Tertiò quia morbus oriundus est ex cruditatibus ac repletionem, quæ geminas desiderat purgationes. Demum quia ab Hippocrate definitum non est alterius purgationis tempus. solum ait, bis purgandum, primò deorsum, deinde lacte asinæ. Cum verò Hippocratis præcepta saniori modo intelligere debeamus, utiq; congruenti tempore, concocto nimirum morbo, altera purgatio, ex sero lacteue præscripta, adhibenda videtur. quo tempore vel ardentissima inflammatio alteram admittit purgationem.

Quarto Acutorum libro velim attendas paullo accuratiùs febris ardentis curandæ rationem. Primò aquam, & aquam mulsam affatim bibendam suadet Hippocrates, deinde utendum vomitu, mox clystere, demum lacte asinæ concocto

cto purgandum. Purgandum, inquam,
non ventrem, quem clystere expiaue-
rat; non stomachum, quem emundaue-
rat vomitione; sed venosum genus, quod
bile refertum, ardentem febrim concí-
tauerat.

Hoc eodem libro perpendenda, quæ
de Comitiali ac semisiderato morbo scri-
pta sunt ab Hippocrate. *Medicamentum*
exhibere sursum purgans, nisi alleuetur:
ad infernam verò aluum, si non subeat,
infusum per clysterem adhibere . Postea
verò lac asinæ coctum bibendum dato, &
non minùs quàm duodecim heminas bi-
bat . si verò adsit virium robur (quo ma-
gnâ purgationem ferre possit) plus quàm
sexdecim . Vbi animaduertendum est,
semisideratum, & comitiale nasci ex
affluxu atræ bilis, & acrium fluxionum,
si in ambientes locos inciderint. (sunt Hip-
pocratis verba, maxima digna animad-
uersione) Ergo exhibetur lac ad atram-
bilem acresq. humores purganda ex lo-
cis ambientibus . Neque enim nobis
fingere possumus, ad alterandum exhibi-
tum fuisse lac, atque demulciendam hu-
iusmo-

ijsmodi humorem. quid enim opus fuisset & virium robore, & heminis plus quàm sexdecim?

At video te renuentem hosce locos, tãquam de lacte, non de sero loquentes. Ceterum si rem candidè & sine fucospectabis, quod de altero (quo ad purgationem spectat) asseritur, ferè de altero asseri posse fateberis. Lac sero, serum lacti sæpe ab Hippocrate substituitur, & alterum pro altero ad purgandum usurpatur: *Lac asininum bibendum dato, aut serum caprinum decoctum*: & alio loco: *si verò non adsuerit serum, lac asininum coquito & exhibeto*: & alibi, *Lac asininũ, aut serum bibendum prabito*. Quidquod Rodericum vt conuincam, Roderico potiùs, quàm Hippocrate vtendum teste. *Quod de lacte diximus, sero potest adaptari*, scriptum est cap. 2. eius Cõmentarij Immo verò quæcumque purganti lacti tribuuntur, sero accepta referenda sunt. Propter serum lac purgat ex Hippocrate 2. de Dictat.

Quid tandem his, inquires, quorsum hæc omnia? An vt probent, serum esse cathar-

De Mor-
bis.
De Int.
Aff.
De Mor.
Mul.

catharticum? Profectò si ad constituendum aliquod medicamentum catharticum satis est, vt sua, non aliena vi purget, vt non e solo ventre, sed e venis etiam corporisq; habitu bilem, verbi gratia, proleat; serum cathartitum esse medicamentum, ratione, auctoritate, experimēto vel ei probaui, qui *Timone Niceo, nec sensui nec rationi credente*, difficilior fuerit aut peruicacior.

29 Neque a cathartorum albo delendum videtur serum, quòd puget omnes propemodum humores, bilem flauam, pituitam falsam, vltosq; humores: quia *medicamentum ubi corpus intrauerit, primò quidem ducit quod sibi secundum naturam familiare est, deinde alia trahit ac purgat* ex Hippocrate de Nat. Human. Quæ verba, licet aliò dirigi ab Hippocrate videantur, aptè tamen quadrat sententiæ nostræ. nam vnumquodq; catharticum primò quidem familiarem, sibiq; analogia coniunctum humorem, deinde alium quemuis elicere animaduertes. Exhibito rhabarbaro non bilem solum, sed pituitam etiam, aqueosq; humores

miò

imò & melancholiæ portionem eductam videas . Neque ex eo , quòd serum *Clementer purget* , ab eodem catharticum albo expungere licet , quia violæ fero clementius , aut æquè clementer purgant , abdicta tamen occultaq; vi , si Costæo assentiendum putamus : imò si ipsi Mesuæ , qui ait *siccata fit Trabendo purgatrix* .

Nescio quid nutas de epythimo , serum purgare innuens certos humores huius beneficio . Candidè , velim , mecum ipse animaduertas , epythimum non esse adiunctum fero , quòd hoc non purget , sed vt purget magis . Quemadmodum , enim ab eodem Galeno mulsæ adiunctum est origanum , calamentum , hyssopum non quòd ea non discutiat detergarque , sed vt citius id præstet , valentiùs , faciliùs : ita fero adiunctum est epythimum , roboris ergo , & promptioris facultatis : vt etiam apud Mesuem liquido constat . Quinimmo hac in re tuo te possem gladio petere , tuo vtens argumento . Ais cap. 4. serum alterare : subdis ; *Hæc opinio non habet contrarium sibi Galenum* : quip-

quippe Galenus veteres dixit ad soluen-
dam alium sero usos fuisse, nec tamen
alios usos negavit. Hac eadem ratione
& ipse argumentor. Mesues Galenusue
usus est ad purgandum sero cum epithy-
mo, non tamen negavit, serum absque
epithymo purgare: neque igitur a te ne-
gandum est. Sed *περὶ κοιλιοχυσίας γίνεσθαι*
diutius, superuacaneum.

Cic. Att.
lib. 10.
ep. 15.

*An Sero insit Nitrum? Quid sit, quod
in fundo vasis subsidet?*

C A P V T IX.

DE eo, quod in vase distillatorio
subsides, mihi agendum hinc tecum
est. Nitrum id esse omnino existimo
quod prius inerat in sero. Hoc autem
non reddebatur ab eo ante distillatio-
nem ita falsum, quod nitrum fortasse
non erat ita falsum. nonnihil enim sal-
sedinis ex distillatione adipisci potuit,
calidum magis ficcumq; redditum: præ-
sertim verò si non vaporatio, sed alio
chy-

chymico instrumento serum distillandum committas. Quod enim in fundo vasus subsidet toto distillationis tempore, cum sit distillanti igni proximum, magis exsiccat necesse est: non solum perenni validaque ignis actione, sed etiam sursum euolante, a quo perfundebatur, humore. Accidit quod vnumquodque, e ceteris suis partibus per distillationem separatum, acrius est, efficacius, validius. Quam enim acredinem acutamque vim in tartari sale, vini, aceti senties? Quam vim experieris in gutta olei vitrioli? quam acrimoniam, quamue aciditatem? Sanè & pannos, si imponatur, perforabit aduretque; & ori admota vix ferendam acrimoniam vel aciditatem promit. Quod si sumeres totum illud vitriolum, unde ea gutta extracta est, pannosque imponeres, aut lingue admoueres; certè neque illum perforabis, neque hæc tanta afficies acrimonia aut aciditate. (nam acidus ne sit, an potius acris spiritus oleumque vitrioli; sicuti calidus ne an frigidus, in præsentia discutere non licet.) Itaque non est cur mereris, si nitrū,

in

in imo vasis hærens non vaporarij, magis falsum nitrosumq; redderet destillatum serum huic iterum si misceretur.

Sed videamus paullò accuratius, an reverà nitrum sit, an potius exustus caseus, vr contendis: videamus mea, tua videamus argumenta. Nitrum esse existimo, quod inerat in sero, primò quia illud huic inesse, auctor est Mesues, Auicenna, Galenus. Mesues quidem nitrosum appellat capite proprio. Auicenna nitri quippiam vel aphronitri in eo agnoscit, Galenus falsuginosum esse ait. Quinimo experimentum id comprobat, cum eos, qui nitri proprii esse solent, præstet effectus, vel te ipso confitente. Tertiò quia ipsi sensui innotescit esse nitrum: mordet enim cum falsedine. Demum vrina, quæ sanguinis serum est, proportioneq; responder sero lactis (etsi, eandem vtriusq; substantiam esse, multorum probabilis fert opinio) non mediocrem de huius nitrositate suspicionem facit. nam sapore haud ab simili præditum est tum extracti sanguinis, tum emulsi lactis serum. immo verò illud,

Lib. 2.
tract. 2.
2. Simple

illud, per renes & vesicam in matulam
profusum, nitri speciem, parietibus ac
fundo adhærescens, refert haud ob-
scuram. Neque verò consentaneum
est, veroq; simile, caseum, ut ais, esse,
ignis vi excoctum: quia balneum vapo-
rosum, cui destillandum committi debet
serum, tantum abest, ut exurat, ut, si exu-
stum prius esset, potius humectet. Nobis
verò ex arte distillatum serum in disce-
ptationem quæstionemq; vocandum.
Præterea serum destillamus, a caseo op-
timè deputatum. nihil ergo huius re-
linquitur in sero. Neque nobismet ipsis
fingere possumus casei partes, tanquam
subtilissimos atomos, in feri poros sese
insinuasse: quia caseus, terrea crassaque
lactis pars, ut difficillimè in minutissi-
mis illis poris occultus laterè potest, ita
facillimè a sero separari.

Sed vellem, ut paucis expediamus
rem, quæstionemq; dirimamus. Illa sub-
sidentia, crassior terrestriorq; feri pars,
vaporosa destillatione a tenuioribus se-
creta partibus, salsa est. Hoc palatus,
certissimus saporum explorator, aperte

atte-

attestatur. Fieri non potest, ut is sapor ignis adurentis soboles sit denuoq; genitus: quia balneum vaporosum adurere non potest, nullo omnino modo potest. Ergo materia illa falsa inerat in sero. Iam verò, siue nitrosam appellare eam velimus Mesuæ credentes, siue falsuginosam credentes Galeno, aut aphronitrosam Auicennæ assentientes, aut demum alio quouis nomine eam nominare libeat; ego non laboro. de nomine sollicitus non ero, dummodo mihi detur, huiusmodi falsedinem non esse denuo genitam distillantis vrentisq; ignis vi. Neque mirum videri potest, laporem falsum heberem, ignauum, & obscurum in sero latitare, quia humor inundans eum retundit & obruit: neque proinde, nisi valde falsus sit, sese promere potest: ut accidit in sero camelino, in quo Auicenna falsedinem percepit. Cum verò a retundente humore separatus est, integris est viribus, maximamq; vim promit, & gustatui palatoq; clarissimè innotescit. Hæc mea sunt argumenta, si non planè aperta firmaque, tuis cettè apertiora & firmiora.

F

firmiora.

firmiora. Quinimò tu hac in re nudus es
& inermis: *ipso nudor paxillo*: solum asse-
ris esse caseum ignis vi excoctum, nul-
la id probans ratione: quasi assertio sola
firmum sit argumentum, firma ratio, Xe-
nocratis testimonium, Metelli tabula.

Cic. Ad.
1.1. ep. 13.
Cic. pro
Bal.

Iam verò, quasi veritate coactus, non
nitrum, sed nitrosas partes in sero inesse
fateris; a vero tamen nitro plurimum
diffidentes: idque colligis ex Galeno di-
cente, nitrosas partes esse subtiles (cu-
iusmodi, inquit, sunt feri parres) ni-
trum verò crassum esse ais ac terreum.
Sed primò quidem aut nitrum ipsum,
aut nitrosas partes sero inesse fatearis.
parum laboro: dummodo non caseum id
esse concedas. Deinde putas ne ex eo,
quòd nitrum solidum nulloq; respersum
liquatumq; humore, crassum sit & com-
pactum, eodem modo crassum esse hu-
more perfusum & omnino liquatum?
Profectò nitrum respersum liquatumq;
in aquam ferè & humorem abit, eua-
ditq; tenue, penetrans, permeansque,
abstergens, & aperiens. Sed demus,
quod contendis, crassiusculum esse ex
se-

sele, num tale etiam esse putas nostro corpori? Non ædepol id existimabis, si memoria reuoces, quæ superius a te ipso ex Galeni sententiâ dicta sunt. Medicamentorum qualitas definienda non ex sele, sed *respectu eius ad quod dicitur*. Quare etiam si demus, nitrum terreum esse crassumq; cum tamen epotum attenuet, aperiat, detergat, non crassum; sed subtile vt habeatur, dignum est.

Iterum de Sero partibus: quod in Distillatione ascendit, num calidius sit? An frigidius sit?

C A P. X.

DE tenuioribus feri partibus, quæ in distillatione ascendunt, iterum postulas. Obicium apud Galenum 10. Meth. 9. Sed is pristina actione nostra ita euasit ab tua accusatione vt te potius condemnauerit Galenus. Itaque de feri partibus chymicè separatis non Galeno iudice, quippe tibi seuerio duroq; sed ra-

F 2 tio-

tione ipsa cognoscente litigemus . Te-
 nuiores , quæ ascendunt , calidas esse
 opinaris : ego potius frigiditas opinor :
 quod ut innotescat , velim , ut se-
 posito tantisper sero , rosam destille-
 mus, cichorium, absinthium , calamen-
 thum . Quod ex his abstrahitur in al-
 tum , est ne calidius , an frigidius eo , e
 quo abstrahitur, rosa, cichorio? Sanè fri-
 gidius est . non solum enim rosacea &
 cichoracea tu ipse ad refrigerandum
 vteris, quippè frigidis, etiamsi in utroq;
 aliquid calores, imò non exiguum inesse
 fatearis, ab eorum amarore victus : sed
 etiam calamenthi, absinthijque ; si Car-
 dano Montanoq; credideris. Ergo quod
 ascendit, frigidior est pars rei distillatæ.
 De sero autem (nam de hoc propria est
 quæstio . non enim omnia, maximè vi-
 num, in disceputationem vocari possunt)
 id ipse negare non potes . nam quæ a-
 scendit, pars mera, inquis, est aqua, nulla
 vi prædita , acrimonia Galeni, ceterisq;
 facultatibus spoliata. ergo frigidior erit
 pars seri distillati .

Neque verò ab hac philosophia dis-
 sen-

senties, si poulò accuratiùs vim distillationis, distillatiq; conditionem attendas. Stillatur exempli causa cichorium: ex hoc quæ in altum abstrahitur pars, ea est, quæ cum tenuior est, tum misto infirmius hæret. necesse est enim, ut quod seiungitur a ceteris sursum euolans, aptius sic ad ascensionē, promptius ad separationem. Tenuius ergo erit, minus viscosum, compactumque, aqueum magis, ac magis fluidum: quod a Fernelio tenuius dicitur euocatuq; facilius. Itaque e cichorio absinthione aquosiores primò in altum abstrahuntur partes, ac proinde frigidiores.

De phlegmate, sale volatili & fixo, æthereoq; spiritu scio quid comminiscantur Chymici: quos sicuti hac in re non aspernor; ita non veneror. Quod facilius in distillatione abstrahitur in altum, non esse misti partem, ut non pol-
lere eadem ferè atque mistum, siue huius naturam non redolere, commentum est & somnium *Hibera nenia*. Quis enim est, qui inficietur, feniculi, exempli gratia, distillatam aquam oculis non pro-

F 3 desse,

desse, lactucae capiti, cordi florum aranciorum, stomacho mentae, utero capillorum veneris?

Neque dicas, in hasce aquas, per se inutiles, volatilis illius, fixive salis, aut humoris primigeni, spiritusque viuifici, clam nobisque inscijs portiunculam irrepisse aliquam, cui vis omnis, omnis aquae virtus accepta referenda sit: quia aquam illam merum esse phlegma, hoc est, effoetum inutilemque humorem, incoctum minimèque subactum, neque proinde veram misti naturam redolere, mera tergiuersantis Chymici esset assertio, merum commentum, inane somnium. Sed hac de re minùs hic opportunus locus, cum non Chymicis, sed Hippocraticis, scribere debeam: neque proinde in Chymicorum campo latius vagari nec, dum

Plaut,
Asinar.
a. v. 3. 2.

Fundum alienum aro, incultum familiarum deseram.

Serum

*Serum distillatum An purget? Infirmius
ne, An validius Alteret? Libanij
locus Expenfus.*

CAPVT XI.

ITERVM atque acrius instas, vir-
ges, infectaris Obicium, existiman-
tem, stillatum serum & infirmius purga-
re, & alterare validius. Infectaris autem
his verbis: *Sed porrige seri tui destillati
beminas illas quinque aut plures, quas
non destillati porrigebant veteres, dispe-
ream nisi aluum soluat.* Iuras serum de-
stillatum, vberimè sumptum, aluum
purgaturum. Et iurato tibi, & non iu-
rato credo: quippe probè nouerim, vber-
tatis id esse proprium & copiae. Therma-
les aquae, vel quæ per vrinæ ductus in-
nata quadam vi feruntur, affatim epotæ
aluum commouent. De Romanis aci-
dis, extra portam flaminiam ad pontem
meluium nascentibus; deque Nucerina,
quæ terra lemnia, aut armeno bolo præ-

F 4 dita

dita aluum coarctare potius deberet, redactus id affirmo, in meq; recipio. neque enim semper *λογιστὸς εἶμι*.

Sed hæc leuia sunt, neque me diutius dubiè malèq; habuerunt. Libauij verò locus, quem in tuum inseruisti commentarium, adeò me torfit, incertum adeò dubiumq; reddidit, vt, quo illum consilio appegeris libello tuo, adhuc assequi, etiamsi intenderim mentis aciem, non potuerim. Tuum in hoc capite cōsiliū est, de ijs feri partibus differere, quæ ascendunt, quæque subsident in distillatione, Ais, tenuiores ascendere, subsidere crassiores. Subdis, eas calidiores esse, ac proinde incitè ab eo, & *ἀντισθενέως* in febribus exhiberi frigefaciendi causa. Instas in eundem, tenuiores hæc partes non esse ad purgandum ineptas, vt existimat Obicius, sed valde aptas, cum, vt ais, *Tenuitate abluant, detergant, repurgent*. Demum accersis Libauium, quo consilio, obscurum mihi ac planè ignotum. Obiciū alloquens, hæc habes: *Sed si propius ad distillationem accedere cupis, consule spagirica artis*
peri-

peritos, inter quos optimum locum occupat Andreas Libanius, qui de sero sic loquitur; sic ergo (sunt verba Liberarii) in tres partes diremptum lac est; nempe aëream cum qua est & ignea, quæ separari potest destillatione: postea aqueam, ac tandem terream, quam caseum vocat, sicuti aquam serum. Iuxta (subiungit Rodericus) huius auctoris sententiam id quod prius in destillatione egreditur, proprie serum dici nequit, sed dicitur substantia aërea atque ignea: secundo loco serum conspicitur, ultimo tandem relinquitur pars terrea, seu caseosa.

In salebris tuæ orationis hæreo, ac vehementer animi pendeo, quorsum tu cum Libanio, quorsum tua eiusque verba dirigantur. Verba Libanij, si per se attendantur, aperta sunt, omnino aperta: si conferantur cum tuis omnino obscura. Ea tantum sibi volunt, tres esse lactis partes per coagulum separandas, aëream, aquam, terream. Vnam verò, quæ ignea est, seu igni proportionem respondet, sola distillatione separabilem. Hæc secuti vera sunt, ita ad rem tibi propositam planè inepta.

inepta . neque enim quæ antea , neque quæ postea a te scripta sunt , aut probare , aut fulcire , aut alio quouis modo illustrare potes Libauij loco .

Cicero 1.
Divinat.

Sed est , Roderice, cur a te veniam petam oscitantiaæ meæ . Aperta sunt tua verba, aperta mens . Ais, Libaiium asferere, quod primo ex distillato lacte elicitur acream esse substantiã igneamque; quod deinde, serum esse; quod demum, esse caseum. Libaiius lac distillat? seiungit lactis partes distillatione? Immo vero alio quouis modo seiungit, præterquam distillatione . Discrepant omnino opiniones nostræ : non verbis modo, sed vniuersa re, ac tota sententia a te dissentio . Et vt dissentionis meæ ratione habeas, Libauij consilium hic perstringam: idq; eò libentiùs , quòd non vulgarem doctrinam , contritamq; philosophiam contineat .

De resolutione per coagulum (sic enim inscriptum caput est) agit Libaiius, hoc est, de ratione lactis per coagulum separandi : tresq; proponit modos, quibus natura ab inutilibus vtilia , pura ab im-

puris,

puris segregare consuevit. Primum violentum per ignem : alterum putrefactorium per calorem extraneum : tertium fermentatorium per principium intrinsecum. Tres hosce modos, a natura, nullo edocta magistro, repertos, ait Libanius, *Placuisse arti* : ac proinde hanc excogitasse instrumenta, veramque rationem naturæ actionem æmulandi. De putrefactionis, violentiæque per ignem imitatione cum superius egisset, prosequitur modo fermentationis naturalis imitandæ rationem. & affert exempla, de naturæ quidem fermentatione, seu efferuescentia in musto : de artis verò in lacte. Nā secuti in illo intrinseco quodam naturæ motu efferuescunt : ita partes ac fermentantur, ut puræ ab impuris, tenuesque, secedant à crassis : ita in hoc æmulantis artis adminiculo (coagulo, alioue) butyrum a sero, serum a caseo, caseus ab utroque, facillimè secedit. Iam verò ex tribus hisce, quattuorue lactis partibus, quattuor elementis proportionem comparationeq; similibus (nam in butyro, aëri consona & affini, igneam inesse lactis

par.

partem, censet Libavius) terream & aqueam non solum coagulo ait secerni posse, sed etiam elixatione, simplici; quiete : pondere nimirum descendente caseosa terreaq; parte, aquea & serosa inundante . Aëream vero seu butyrosam sola quiete vix ab reliquis, ait, secedere; siue vix cogi & concrelescere . ac proinde opus esse agitatione & motu, per quem dissipato spiritu, cuius opera liquatum butyrum erat ac diffusum, cogatur, & concrelescat . Iam verò ignea, quæ butyro hæret, lactis pars, nullo ex his modis aut cogi aut separari potest a reliquis, ut ait Libavius : neque coagulo, coctione, aut quiete, ut aquea terreaq; pars, neque agitatione motuq; ut aërea, sed sola destillatione, chymicaq; industria & adminiculo . *Sic ergo in tres partes diremptum lac est, nempe aëream, cum qua est & ignia, quæ separari potest destillatione, postea aqueam ac tandem terream, quam caseum vocant, sicut aquam serum .* Tu vetò quàm latè vages, quàm aberres a mente Libavij, iam notissimum est. Tu ais, Libavium
lac

lac distillare. At Libavius tantum abest, ut id distillet, ut distillandi artem ab eo capite longius arceat; soloque coagulo, coctione, aut quiete illud separet ac seiungat. Tu ais, quod primo destillatione elicitur proprie ex Libavij sententia serum non esse, sed partem aëream. At Libavius, neque proprie, neque improprie aëream partem serum esse ait (nam aqueam lactis partem serum esse dixit) sed esse florem lactis, cremoremque, siue, quod idem est, butyrum. Contra vero, Libavius ait, igneam, quæ in butyro est, lactis partem non nisi destillatione secerni posse. Tu autem eius mentem non assequutus, eius mentem confundis.

Sed de Quercetani loco satis mirari non possum: quo consilio cum appegeris libello tuo, assequi nullo modo potui. non enim connexa est Quercetani sententia cum sententia Libavij, non cum inscriptione capitis, non cum ijs, quæ præcedunt, non cum ijs, quæ consequuntur, cum consequatur nulla. Itaque de Quercetani idem quod de Libavij loco dicam; Apertam esse

esse eius sententiam, si per se spectetur;
obscuram, si cum tuis verbis rotoq; capi-
te conferatur: neque magis ad rem facere,
quàm Homeri locū de bello Troiano.

Quod facit ad vim distillati feri (præ-
posterè, sed tamen coactus, satis promissi-
so, receptoq; facio) infirmius id purgare,
alterare validius ex distillationis vi, feri-
riq; partibus innotescit. Cum enim sero
nitrum insit ex Mesue, ex Galeno falsu-
ginosum quippiam, aliquid aphronitri
ex Auicenna, utique hæc si adimantur
distillatione, præcipua purgandi facultas
adimitur, cum incidendi, attenuandi, ir-
ritandi, extergendi, attrahendiq; vis
aboleatur, aut separetur. Adimi autem,
& separari posse, ne Timon quidem Ni-
caeus, qui fidem sensibus abrogavit om-
nem, negare potest. Quod enim sursum
ascendit, serum neque falsum nitrosumq;
neque acre gustatu percipitur. Quod ve-
rò subsidet, falsum ac nitrosum palatus
sentit. Quarè acrimonia nitroq; spo-
liatum serum magna ex parte, vellican-
di, stimulandi, irritandi, attrahendique
vim exuet potiore: solum aut præci-
puè

puè abluendi, quam ab humore habet, facultate relicta. Necessariè igitur infirmius purgabit. Quòd verò alteret, refrigeretq; validius, ex eodem patet argumento. nam e seroso humore demptis salis, acris, calidisq; partibus, frige faciendi in eo vis multò validior; cumq; tenuius subtiliusq; euaserit, sese facilius in omnes corporis partes innuabit. *Επιρριμμα*, inquires, ei ex distillatione accessit. Mendosè. nam ex arte distillato sero partes nullæ, nullæ qualitates accedunt calida. Sed *περί ερυμα* *στυματος* capite 13. & 16.

An Serum Hectica oportunum? Galeni
locus Examinatus.

C A P V T XII.

SERVM an febribus sit commo- dum, disceptas 9. libelli tui capite. & de hectica quidem id omnino affirmas, annuente, vt ais, Galeno 10. Meth. 11. vbi asininum lac hecticis ait esse
oppor-

oportunum. Oportunum autem, inquis, quia serosius. ergo serum, ais, hectica oportunum. Acutum sanè & subtile argumentum, quod ego verum vellem. Ceterum veritatem indagans subtilitatem subtilitate compenso. Galenus lac asininum, quod serosius est, magis commendat hecticis. Esto: sed non propter serum, adeò ut humor ille hecticis sit oportunior; sed propter humiditatem eius lactis maiorem, maioremq; frigiditatem. Quod vel ex eo patet, quia alioquin camelinum lac æquè probatum a Galeno esset, ac asininum: æquè enim serosum est ex lib. de Bonit. & vit. suc. licet calidus siccusque. Ergo non serositatis, ut ita loquar, sed humiditatis ac frigiditatis rationem habuit Galenus: & quidem merito, cum *Totum curationis momentum in refrigerando humectandoq; consistere*, exploratum sit apud eundem lib. cit. cap. 10. Itaque formalis ratio, ut more recentiorum philosophorum loquar, cur lac asininum in hectica ceteris præferatur, humiditas est & frigiditas. Quod si hæc qualitates lac haberet absque

Cap. 4.

Lib. 10.
Method.

absque copioso sero, hoc hecticis non
esset opus. Itaque non licet sic ratioci-
nari, serosius lac a Galeno commenda-
tur hecticis, ergo serum ipsum commen-
datur. licet ita quidem, serosius lac,
quod frigidius humidiusq; sit, commen-
datur hecticis (nam, ut ex Galeno dixi,
totum curationis momentum in refrige-
rando humectandoq; constitit) ergo fri-
gus & humiditas commendatur.

Illud tamen animaduertas, velim, lac
asininum non esse frigidius, quia sero-
sius: adeo ut a sero frigus mutuetur; sed
econtrario, serosius esse, quia frigidius:
adeo ut serum ex frigore, non frigus e
sero nascatur. ex frigidiori enim anima-
li lac frigidius gignatur oportet: ac pro-
inde serosi humoris vbertas, & copia.

At verò vis ne apertius intelligere,
ea, quæ dixi, hoc sese habere modo?
Hecticam perpende, perpende lac. Illa
calidum est, siccumq; intemperamen-
tum: atque ita calidum & siccum, ut par-
tes solidæ exaruerint, ac ferè exsuccæ
contabescant. Quare duplex maximè
scopus in hectica spectandus est, alter in-

G tem-

temperamento, in quo morbus situs est, alter maciei, præcipuo & maximo illius effectui, ac periculoso infestoq; sympto- mati, propositus. Itaque medicamen- tum ad hæc opportunum huiusmodi ef- fe debet, ut humectans ac refrigerans fa- cilè, multùm, citòq; nutriat (non enim hic solam intemperiem spectamus, cuius totum curationis momentum in refrige- rando humectandoq; consistit: sed ma- ciem præterea ac tabescentiam, cui lac etiam dirigitur.) Nihil ergo lacte ac- comodatius, quippe frigidum humidũq; est, firmè adhærescit, faciliè nutrit vel ip- sius affinitate naturæ. Asininum magis frigidum, minùs nutrit: vaccinum magis nutriens, minùs frigidum est. Illud in- temperamento accommodatius, hoc op- portunius maciei. Quòd si hoc illius ha- beret cum frigiditatem, tũ humiditatem, etiam si minori præditum sit feri copra- omnium tamen oportunissimum, his saltem spectatis, censendum esset. Patet ergo ex hac ratiocinatione, serum, aut ferosum lac, ut ferosum est, nullius ferè commodi esse hætica laborantibus siue non

non ea de causa extolli præferrique a Galeno .

Ceterum audio , qui obijciant illud Aristophanis in Ran .

Apertius mihi loquere , atque indoctius .

mea nimirum verba præ eorum caliginè & asperitate non assequuti . hecticamq; spectandam esse dicent , vt calidum est , siccumq; intemperamentum , non verò vt tabe macieq; absumpsit & confecit corpus : & hac ratione serofius lac opportunius esse , hoc est , serum ipsum . nam , vt superius ex Galeni sententia dictum est , in hectica curanda eo cogitationes dirigere debemus , vt calorem & siccitatem humiditate ac frigore corrigamus . Duo velim probè teneas : alterum lac asininum non ad solam calidam siccamq; intemperiem corrigendam a Galeno exhiberi , sed ad collapsum tabe nimia macieq; corpus restituendum , cum in victus ratione præscribatur . Vnde præterea clarè innotescit , Galenum in exhibendo lacte asinino , studiosè nō spectasse humorem serosum . quippe minimè opportunum ad nutriendum refi-

G 2 cien.

ciendumq; emaciatum corpus. Ergo non exhibetur asininum lac, quod serosius est, quia sero opus sit. Cur igitur? primò quia magis frigidum humidumq; deinde quia minimè omnium in ventriculo cogitur, & concrefcit. adeò enim pertimescit coactionem Galenus, vt mel, ceteroqui infensissimum heclicis hostem, lacti miscendum præcipiat.

Alterum velim probè teneas; serosius lac oportunius esse, quia frigidius humidiusq; (ad tuam non ad Galeni mentem nunc loquor) ergo formalis ratio, vt *περιττωτικὸν* loquar, cur præferatur, humiditas est & frigiditas. Itaq; licet ita quidem ratiocinari, Serosius lac heclicis magis commodum (utpote magis frigidum humidumq;) ergo frigiditas & humiditas magis commoda. Non verò ita; Serosius lac oportunius est, ergo serum oportunius. Iam verò si ne modò quidem me, qui obijcit, audire velit, a meorum asperitate obscuritateq; verborum in eius oscitantiam culpam deriuabo; & iurè deriuabo, cum hæc mea nō sint aut *Teucrium Pacuvij*; aut *περιττωτικὸν* *ἀσχημὸν*.

Cic. 1. de
Or.
Cic. Att.
lib. 13. ep.
280.

— 2810

An

An Serum alijs febribus præsertim acutis
 Vtile? Εἰ μὴ πρὸς ἐνὶ αἵματι: potatum Serum An
 nitrosius Euadat? Conciliatori, &
 Matb. de Grad. Expensa loca.

C A P. XIII.

Hippocrates ne lac quidem in febrī
 ardēte recusat adhibere. Galenus
 serum apertè commendat, tanquam in-
 noxium, inò omnino vtile ac salutare,
 nullum in eo vitium perspiciens, quo nos
 afficere pussit. Quæ verò tu conspiciere
 videris, neglecta fuerunt ab eis tanquam
 innoxia. Neque necessitate coacti, vt
 videris obijcere, hoc est, mitiorum medi-
 camentorum inopia lac aut serum vsur-
 parunt, quia non pauca æquè leuia ha-
 buerunt ad purgandum medicamenta &
 idonea, & innoxia, mercurialem, epi-
 thymum, maluam, betam, brassicam,
 aloen, cartamum cetera.

De nidore, quod addis, aciditate, &
 corruptione facis parum aptè: nam in-

stomacho aut bile referto, aut æstuante præ calore nimio, aut alio non mediocri vitio laborante id fortasse accidet. Quòd si nullo ex his malo stomachus affectus sit, ut sæpe solet in febribus, in his certè commodum erit serum, opportunum, salutare. Quinimo cum Hippocrates in pulmonis erysipelatoso affectu, cum acuta febre coniuncto, in æstu nimirum univèrsi corporis, ad lac, ne dum ad serum, confugit, quo tantum restinguat ardorem; & si opus fuerit, effrenatam bilem compescat, excandescentem demulciat, noxiam euacuet: non est, cur tu in mitioribus morbis, in lenioribus febribus illud dānes, & improbes. Times aciditatem & flatum. Facile timorem, si patieris, tibi absterget Hippocrates, qui lac exhibet acidum eructanti, ac vomenti, ventre murmure ac torminibus dolenti, ut videre est 2. de Mor. de Int. Aff. alibi.

Sed quid multis opus est? Mesues commendat serum in febribus a bile putridis. Hippocrates idem adhibet in tertiana duplici, quotidiana ab eo dicta
(nam

(nam Hippocratis quotidiana Galeni duplex tertiana est (duruisculum id, difficileq; creditu videbitur ei , qui, Galeno mancipatus, Hippocrati salutem dixerit). Neque video, cur damnari aut possit, aut debeat serum in febribus, cum frigore febrilem calorem restinguat, detensione obstructions aperiat, purgandi facultate humorem noxium euacuet. Ceterum, Roderice, admirer hic, necesse est, tuam *αυτιολογίαν*. Quibus in febribus Hippocrates & Galenus utile serum esse profitetur, in iisdem tu inutile noxiumq; prædicas. In quibus illi aut idem comprobant aperte, aut subobscurè renuunt, tu id maximè probas, apertisq; verbis commendas. In hæctica febre neque Galenus vnquam, neque Hippocrates serum laudauit: tu in eadem summis illud laudibus extollis. In alijs febribus non paucis iisdemmet sero vtuntur: tu noxium idem, perniciosumq; declaras. Profectò ne *Aristoteles* quidem tam *in-sensè* *Isocrati* *amulo* *aduersatus* est, quàm tu Hippocrati Galenoque præceptori.

lib. 2. de
Mor.
lib. de
Nat. Hom.
127.

Cic. in
Orat.
Cic. 3. de
Orat.

lam verò ab Hippocratico ad hermeticum forum litem transfers. accusas Obicium postulatione apud Chymicos delata. distillatum ab Obicio serum empyreuma adeptum esse contendis, hoc est, calidas quasdam acresq; qualitates, igneasue particulas: quasi proprium distillationis sit, partes indere calidiores. Ceterū cōtētus esse potuisses cucumeris aqua, nymphaeæ, lactucæ, quas nullum ex distillatione acquirere empyreuma, tam certum est, quàm quod maximè. Imò scias velim empyreuma nasci ex valido igne, ex diuturna ad ignem mora, ex materia, quæ stillatur, conditione, ex modo rationeq; distillandi. Etenim si rem quampiam succiorem calidioremq; nudo validoq; igni, diuturno tempore committas; certè ignis vi nullo humore temperati, diuturna mora, materia conditione calidæ quædam huic exhalationes aut qualitates adnascuntur quibus calidior acriorq; reddatur. Vnde in quintā sulphuris essentiā, antimonij, vitrioli ex valido igne ac diuturno, modo distillandi &c. empyreuma inferitur. In

ijs verò, quæ blando moderatoq; igni,
nempe vaporario instrumento tempera-
to, distillanda committuntur, nullum
empyreuma nasci potest. si enim balneo
maris, ut vocant, serum alium ve humo-
rem distilles, nullum planè empyreuma
his impertieris. nam paulatim ac blan-
dè sursum repunt tenuiores partes, sub-
sidentibus crassioribus nulla ignis vi a-
ductis aut salitis. Hinc est, quòd coa-
gulum magis reformidandum sit, quàm
chymica distillatio. nam certo certius
scimus, coagulum (præsertim caprinū)
si misceamus lacti, seroque calorem
adiungere: nitrosas verò partes si per
distillationem subripiamus, calorem
adimere.

Ceterum video te, quasi *extrito*
pulvere, iterum in Obicium ingruere
Σὲν δὲ οὖν, ut ait Aristophanes, οὐκ ἀσπίδι,
Conciliatore nimirum & Matheo de
Grad. qui asserunt potatum serum ex in-
terno corporis calore calidiorem quem-
dam ac nitrosiorem induere qualita-
tem. Ex quo tu multò magis inquis in-
duet ex distillatione. Hac in re non ter-

gi-

giuer labor, non effugiam vim, si quæ est, argumenti tui: *Esse*, rata sint, omnino firma, quæ infirmè a Conciliatore mutuaris. An proinde putas, nos ijs oppugnare? putas expugnare? Ne sim, si eminus, ne dum cominus nobiscum pugnas. *Lactis aquam in penetratione usque ad pulmonem & pectus recipere a membris nostris quandam qualitatem nitrosam merito suæ passibilitatis.* Hæc de non stillato sero scripta sunt a Conciliatore, vel potius de non stillando, non verò de stillato. nam hoc aliter sese habet. Vulgare serum ideò adipisceretur a calore nostro nitrositatem, quia aptum, id, accommodatum, ac symbolum. Quod enim nitrosum est, nitrum ve non exiit nitrosius facilè euadit, *Merito suæ passibilitatis, & aptitudinis.* Distillandum, verò serum, cum nitrum deponat, symboleitatem (fas sit loqui) amittat necesse est, atque adeo *Passibilitatem.*

Iam verò qui tantum Conciliatori tribuendum existimant (neque enim eorum sententia mihi probatur) vt rata, quæ de sero ab eo scripta sunt, esse velint

lint, mihi declarent, quomodo calorem
 nostrum sero nitrum tribuat : unde
 huiusmodi uis caloris natiui ? aut si hu-
 iusmodi, unde eam norunt ? unde expi-
 scati sunt ? An quispiam *Curator viae*
Appiae, qui *Annaeo Seneca* quid ageretur
 in calo euulgauit : an *Menippus* aliquis,
 qui *Luciano* *Deorum secreta* palam fe-
 cit, ijs illam aperuit ? *Vult sibi quisque*
credi. Laudo : sed tamen neque hos,
 neque *Conciliatorem Medicorum* *Py-*
thagoram esse concedo.

Strada
 Prol. in
 Momo.

Liuius
 1. 23.

Serum sereno aëri commissum An Efflet,
emittatq; calidiores partes. Multa
de Expressione, frigido aëre,
vino argente.

CAPVT XI.

AQVA & igni interdici Obicio,
 a Medicorum vniuersitate eum
 exulare iubes, quasi *Maeftatis crimen*
 patrauerit serum, asserens, vt exuat ca-
 lidiores partes *Chymicorum officinae*,
 de-

destillationi committendum. Longè aliter, inquis, apud præstantissimos medicos in more positum est. Non igni, vt Obicius, sed frigori serenoq; aëri serum, vt calidas emittat partes concredere confueverunt. nam ambientis frigoris vi abeunt calidæ feri partes per expressionem extrusæ. Ceterum vix fieri posse arbitror, vt tenues euolent e sero partes vndiquè frigore obistente. Immo introsum compellantur, occludantur densentur, exituq; clausis poris prohibeantur, necesse est. Opportunius ergo meo quidē iudicio calidiusculo aëri serū committes, vt tenues eius partes euolent. nā calore rarefacta substantia facilius nullo prohibente euolare possunt. Accedit, quod Galenus (experimento id comprobante) lac facilius æstate, quàm hieme, hoc est, calido, quàm frigido aëre in acidum verti apertè profitetur. Accescit autem, vt ais, tunuioribus partibus expirantibus.

4. Simpl.
35.

Sed de expressione, siquidem ansam præbes, qua e sero tenues atque, vt ais, calidæ partes expirant, tecum paulò accura-

cura-

curatius differere, consilium est. De hac
ita sentio. Cum aliquod humore madi-
dum, a frigore obuallatur, alterum ex
his accedat, necesse est: vel ut ipsum in
se secogat, ab inimico frigore refugiens,
vel ut frigus obuallet, obsideat, circun-
detq; illud, & obstringat. Quouis modo
id fiat, facile exprimitur inde humor ela-
biturque. Sed ne putes, meum id esse
aut commentum aut somnium, audi Hip-
pocratem de Locis in Homine, *Fluxio-
nes fiunt & perfrigerata valde carne, &
excalescunt. Fluxiones propter frigus
fiunt, cum caro in capite, aut vena tensa
fuerint. haec enim horrente carne & ad
angustias perueniente adstrictaq; & ex-
cludente humiditatem exprimunt & si-
mul carnes ipsae exprimunt. Cum igitur
ita sese habeat expressio, velim ipse mihi
declares, quam ratione ab ambiente
frigido possint sero exprimi tuae illae
tenuēs partes? In capite, aut non ab simi-
li parte facile id fiet: cum hoc humore
plenum, a frigidoq; ambiente coarcta-
tum introrsum humorem cogat expri-
matq; necessario. At serum a nocturno*

fri-

frigore alioque obuallatum, vnde nam, quae ratione tuas illas exprimet tennes partes? Ex ore vasis? Minimè gentium. Frigidum enim circumstans & occludit meatus porosque, & introrsum tenuiores partes compellit. Non ergo elabi possunt exprimique vndique obistente frigore.

Neque dicas, vinum efflare spiritus & euanescere, sereno frigidoque aëri commissum: primò, quia longè facilius efflantur tepido, quàm frigidiusculo aut sereno aëre. Meminisse debes, quæ superius ex Galeno diximus de lacte ac pituitana, facilius æstiuo, quàm hiberno tempore acrescentibus: atque adeò *frigidiusculis adibus, ut citius seruentur, opus habentibus*. . . Secundò, quia vini spiritus adeò subtiles sunt adeò tennes, ut non nisi vi quadam in humore suo cohiberi posse videantur. proprio enim impulsu promptè euolant, nisi pròbe cohibeantur. Frigus autem tantum abest, ut eos exprimat omnino extrudatq; ut introrsum potius compellat & occludat. Argumento est vinum niue refrigeratū
cuius

culus spiritus ita coarctati sunt ac retusi,
ut gustatui non ita sese promant, atque
dum niue non algent. Non esse autem
abolutos niualis frigoris iniuria, sed ve-
rè coarctatos, interiusq; cōpulsos & ob-
tusos, ex eo liquet, quod non secus caput
petat inebrietq; vinum niue algens, ac
dum nullo riget frigore. Non euola-
runt ergo vini spiritus frigore expressi,
sed introrsum coarctati latitabant.

Illud tamen verissimum est, a maximo
gelidissimo, ac perpetuo frigore quan-
doq; fieri expressionem, ut accidit in
frigida distillatione: nimirum efficacio-
re tum frigore ad exprimendum, quàm
ad occludendum.

De vino illud addo, ex eo algente
nusquam videas subsultare atomos, a
spirituum vi sursum pulsos, ut e vino nō
algente: nimirum quia a niue & spiritus
coarctati sunt interius, & occlusi mea-
tus, densataque substantia. Ridebis
hæc non secus atque in diuitijs Cræse-
teruncij accessionem. Sinam, cum
probè nouerim, Non omnia eadem æquè
omnibus suaui esse: nec Iouem ipsum

Cic. 3. de
Fin.
Plaut.
Afinar.
a. 3. s. 3.
Teong. in
Sent.

omni-

Symma-
chas.

omnibus placere; sed satis esse, placere
melioribus.

Rursus stillatum: serum, Aqua, Empy-
reuma, serum stillatum An-

verè serum?

C A P. XV.

VIGOR haustus Latium, si ce-
tera Martis
Adiumenta forent.

Silius lib.
6. de
Hannib.

Planè contrivisses Obicium; funditus
delevisses, si vis respondisset animo, re-
spondisset auso. Conatur Obicius di-
luere, quæ contra feri distillationem
afferri possunt: & empyreuma infirmare
conatur exemplo destillatæ lactuæ;
nymphææ, cucumeris; quæ in alembico
calorem nullum, nullum empyreuma
adipiscuntur. Acriter instas aduersus
hæc, vanam futilemque esse dicatans
comparationem feri cum nymphææ: cum
hæc quanta quanta est, frigida sit; serum
verò non exiguam habeat caloris par-
tem. Quarè hoc non, ut illa, post distilla-
tionem

tionem in eadem frigoris conditione
perseuerabit, sed paullo calidius, quam
antea, euadet. Sed hæc tua ratio *Lari seu*
Cepphi parturientis similis est. Intelliges
id profectò, si, tãtis persepõsita nymphæa,
lactuca, cucumere, cichorium destilles,
rosam, opium, cetera, quæ licet frigida
sint, partes tamen calidas, vt tuum nõ-
strumq; serum, aliquas habent. Aquæ ex
his extractæ sunt ne calidæ? Deposuerunt
profectò calorem in alembico, cum de-
posuerint eas partes, in quibus inerat
amaritudo. Idem de sero senties. Exuit
& hoc eas partes, quibus hærebat ama-
ror, seu potius falsedo. Gusta, nisi credas,
stillatum serum, gusta non stillatum. non
quidem Anaxagoræ imbutus opinione,
qui, vt auctor est Cicero, sensuum iudi-
cium negabat; sed peripatetica veraque
philosophia, quæ sensibus summam fide-
dem tribuit.

Aristophanes in ep-
pres.

Cic. 4
Academ

Iam verò alio stipatus argumento ite-
rùm petis Obiciũ. Serum, inquis, si cali-
das acresq; destillatione amisit partes,
pura erit aqua, nulla vi, nulla præditum
virtute. Hanc rationem, quam docti qui-

H dam,

notodus

dam, & sanè docti viri quasi *ex tripode dictam* existimant : ego (liberè loquar) *τὸ Διόγως γὰρ* refellendā puto. Sed vt argumentum argumēto conuincam, bettonicæ aquā oppono, endiuia, eiusue radicis cichorei ceterorū huiusmodi. Nōne horum distillatæ aquæ exuerunt saporem ferè omnem odorem, si qui erat, amaroremque ? Sensus iudice exuerunt . Ergo hæ puræ sunt aquæ ? Apage. Tu sanè alijs omnino de causis aqua bettonicæ & endiuia, atque pura puta vteris .

Sed accuratiùs hic inquirendum, An stillatum serum serum sit, verè serum . Duplex sit argumentatio: altera aduersus te, sero nitrum eripientem, altera aduersus eos, qui vel vberimum sero nitrum impertiuntur.

Te vt refellam, non est, cur admodum laborem. nam distillatione, vt ais, caseosæ tantum partes separantur. quod enim sublider, caseosæ, inquis, sunt mixtæ sero partes. non ergo serum . quicquid ergo sursum euolat, serum est . Cauillaberis fortasse hæc, inquit, neque id serum, essem, sed humorem, a sero natum, a sero om-

omnino diuersum. Quæro liquor hic est
ne nouum mistum, nuper natum distilla-
tionis vi: an idem, quod prius, purius
tamen, atque subtilius tenuiusque? Pri-
mum cæge asseras,

*Vulneri uti ne quis vulnus tibi forsitan
addat*

Homer.
1. Iliad.

nam peruertes spagiricam artem, Her-
meticorum pharmaca funditus euertes.
Si nouum est mistum, veteris corruptio-
nem præcessisse necesse est. ergo, priori-
bus abolitis qualitatibus, posteriores re-
center genitæ sunt. (nam agens sicuti
propriam nequit in subiectam sibi mate-
riam introducere formam, nisi qualitates
prius, tanquam prodromos, præmittat,
inferatque penitus in eam; ita non po-
test eius formam labefacere, nisi prius
eiusdem qualitates deleuerit. Immo ve-
rò ut ijs dirutis, misti forma, totumque
mistum statim corruit, ita ijs stantibus,
fieri non potest, ut concidat forma, mi-
stumque diruatur). At scimus, easdemmet
permanere; sensu iudice, experimentoq;
teste scimus. Permanent, inquires: sed
e misto migrant in mistum, communis

H 2 subie.

subiecti beneficio. Mendosè . nā accidē-
tiū migratio & quasi saltus ē misto in mi-
stū , ab altero in alterum subiectū infen-
sè aduersatur Peripateticorū dogmati-
bus. Qualitates, abolito misto, deletaque
forma , earum seminario , penè omnes
corruere & statim interire, vel ij norunt,
qui a limine Lyceum salutarunt . Immo
verò, si qualitates agentis vi deletæ non
sunt, fieri non potest, vt deletum sit mi-
stum ad resistendum propulsandamque
actionem multò aptius multoque for-
tius . Si feri qualitates distillatio non
corrumpit , neque serum corrumpet : nā
hoc non magis, quàm illæ, contrarium
& inimicum est igni distillanti . Immo si
hoc contrarium est, ijs intercedentibus
maximè contrarium. Præterea si nouum
semper mistum distillatio generaret, idē
ferè semper mistum generaret . Pater,
quia idem semper est agens, eadem sem-
per agentis vis , eadem semper qualita-
tes ac dispositiones inducuntur in quod-
libet, quod distillatur, subiectum. Neces-
sariè igitur idem semper nascetur mi-
stum .

Va.

Varietatem fortasse acceptam referes
mistorum varietati, quæ igni distillanti
committuntur. Caue: nam ignis si gene-
rat, ignem semper, aut ferè semper gene-
rat. Particularis hic causa est, non vni-
uersalis. Sol solus, aut ferè solus varia-
gignit, herbas, plantas, raras, mures, ce-
tera huiusmodi. Accedit, quòd si distil-
lata res noua soboles esset nouusq; effe-
ctus ignis distillantis, sanè sexcentiès in
die effectum sua causa nobiliorem præ-
stantioremque, admirante atque stupe-
scente natura, Spagyrica generaret. Si-
cut enim tritum in Licæo, & in Acade-
mia est, vnumquodq; mistum igne præ-
stantius ac nobilius esse; ita effectum
causa nobiliorem, inauditum est, mini-
mè consentaneum ac planè absurdum.

Neque ignis ex accidente agentis
diuersitatem effectuum sobolem esse di-
cas: quia quod non per se, sed ex acci-
dente fit, non semper fit, sed aliquando,
ex accidente. At varietas hæc nunquam
ex distillante igne non nascitur. ergo
non ex accidente, sed per se nascitur.
Itaque affirmemus vtique necesse est,

H 3 ignem

ignem distillantem non corrumpere
prius mistum, non generare posterius
sed mundius illud reddere, purius, con-
cinnius lordibus fecibusq; absterfis.

Hæc accuratius mihi perpendenti,
ignemq; distillantem mecum ipse repu-
tanti misera videbatur huius conditio:
& quasi summa illa maximaque, qua
veluti omnium agentium Rex ceteris
longè præstat, vi & facultate spoliatus,
a communiq; ablegatus agentium cætu,
Cic. A.C. 1.9.ep.11 nō secus ac *Δουδ' αἰὼς ἐν κατ' ἔνθα*, exsulare vi-
debatur. Etenim vel infirmū effœtumq;
agens, ineptam tractans materiam, sibiq;
acriter resistentem, tandem aliquando,
sibi similem gignit effectum, aut non ab-
similem inde sibi concinnat. Quemad-
modum enim quæ nulla inter se cogna-
tione, analogiaq; naturæ consociata
sunt, perenni actione mutuò sese afficiūt,
& alterum relinquit in altero notam
actionis impræssam:

Ouid, 4. de
Ponto.

*Gutta cauat lapidem, consumitur annu-
lus usu*

Et teritur pressa vomer aduncus humo.

Ita in ijs, quæ analogæ inter se pro-
por-

portioneq; respondent, commutarique
in vicem possunt, alterum superatur ab
altero, in eiusq; naturam transmutatur.
*Vnumquodque enim agens ideo agit, ut
passum sibi assimilet.* Ignis maximè om-
nium agendi vi pollens, minimè omniū
finem, agentibus propositum, si distillan-
do produceret e distillata re nouum mi-
stum, assequeretur. Nam huic distillanti
vel si aptissimam committas materiam
(sulphur) nunquam tamen videas, quod
distillatum est, ignis formam induisse.
Persistamus quæso in sulphure: nam hoc
vel obstinato persuadebit, distillatione
non interire vetus mistum, nouum non
exoriri. Occlude sulphur in vas distilla-
torium, ignis vi committe eo consilio,
ut flores inde colligas, tenuiores nempe
& puriores eius partes, ut e ceteris di-
stillatione solet. Ignis profectò tibi cudet
non mistum aliquod a sulphure diuer-
sum, sed ipsummet purius atque concin-
nium, omni ferè exutum fce.

Blaterabit fortasse quispiam peruicax
flores sulphuris non esse sulphur, verum
sulphur. Latentes rerum formæ non nisi

proprijs se nobis promunt accedentibus
 proprijsue effectibus . Sulphur distillatū
 (hoc est ignis vi, Chymicorumq; offici-
 nae concreditum) eodem, quo non stilla-
 tum, sapore præditū est, eodemq; colore,
 virtute planè eadē naturaque. Nā ignē
 concipit ardetq; eodem, quo antea, imò
 faciliori modo : exsiccat, calfacit, scabiei
 medetur & lepræ; formicas, culicesque
 arcet, atque interimit; omniaq; ferè præ-
 stat, quæ a non stillato (sublimato veriùs
 dixerim) præstari solent: ea tantū si ex-
 cipias, quæ a tenuitate prohibentur. nam
 aquis immersum multis sæculis, vt soli-
 dum, non perseverabit integrum. Itaque
 sublimatum sulphur sulphur est numeris
 omnibus absolutum : imò magis absolu-
 tum perfectumque . Quòd si, aut tanquā
 fætidī & graueolentis, sulphuris verita-
 tem odorari graueris, aut *Naso suspendas*
adunco : velim vt Mercurium saltem at-
 tendas . Coagula, sublima, præcipita,
 alio quouis huiusmodi modo igne tra-
 cta hoc minerale, nunquam tamen Mer-
 curium abolebis, numquam eius formā
 labefacies . Nam sicuti Mercurius Her-
 mes

Horatius.

mes etiā si varias induat formas & personas, musici, mercatoris, furis, nuncij, lanifici, cytharedi, solis, zephiri, aëris, veris &c. semper tamen Mercurius est, coeli nempe, ac Diei filius. Ita Mercurius Mineralis, cui hac potissimum de causa nomen conuenit, & si redactus sit in puluerem, in humorem, in aliam ferè quamlibet formam aut per præcipitationem, ut loquuntur, aut per coagulationem, sublimationem, &c. semper tamen propriam tuetur naturam, insitamq; a natura formam. nam etiam ex præcipitato, sublimatoue in pristinam argenti viui formam redigitur. Patet itaque apertissimè, ignem distillantem rem distillatam non corrumpere.

At verò, his non contentus, adhuc instabis, ignem, inquiens, penitus mistū de-structurū, suamq; in illud inditurū formā, si tamdiu agat, quoad suas omnes exerat vires. Nos verò præpopere nimis distillatam materiam igni subripere, nec finire, hunc in eam qualitates omnes ac dispositiones inferere. An hoc artis officium est, & ex arte circa chymiam versari?

sari & Profecto chymici officium ac finis est, ut populariter loquar, *Distillare*: hoc est, tamdiu materiam igni concedere, dum eam perfecte elaboret. Quod si ille, in arte quasi luxurians, ulterius progrediatur, verendum est, ne extra huius fines egressus licentiùs erret, intra eos verò coërcitus rarò corrumpet, rarò generabit. idque non nisi cum *calcinare*, *urere*, *cinefacere*, vel quid simile præstare studet. Immo verò an tunc verè corrumpat mistum, aboleatq; misti formā, apud me satis exploratum non est. ut enim peruicaciùs id non negarem, ita imprudens & incautus non concederē. Mercurius præcipitatus (præcipitatio enim calcinationis species est) cornu cerui vstū, & similia negotium maximè facessunt. Nam, ut Mauserus & doctissimus Guntherus ait, *vigesses ille sublimatus, coagulatus, præcipitatus ac pænè fixus, iterum recrudescit in argentum viuum, cum exigua aut ponderis, aut substantiæ suæ iactura*. Quare etiam si res distillata varias multiplicesq; alterationes subeat, calefactionem, rarefactionem,

Epist. Medic.
lib. 3;
Obser.
Chym. li. 1
cap. 13.
Sennertus
de Nat.
Chym.

ctionem, attenuationem, solutionem in
vaporem, concretionem, &c. nunquam
tamen eò labefit, vt omnino intereat,
vim naturamque, seu, vt loquantur, pro-
priam essentiam substantialemq; formã
amittat. hæc enim ab ignis distillantis
iniuria omnino integra, eius actionem
illudit. ac proinde incolumis ac solida
in prima illa rerum materia latet.

Sed hac in re nimius esse cogor. non
solum enim tecum, Roderice, sed cum
vtriusq; nostrum docto, bono, ac veteri
amico amanter mihi res est. Illud itaque
aueo, imò gestio scire, quorsum conatus
chymici & quò dirigantur cogitationes
omnes, sedulæ ac laboriosæ spagyrico-
rũ actiones? Mehercule non aliò, quàm
eò, vt formam rerum substantialem, e
qua tanquàm e fonte qualitates ac misti
proprietates fluunt, a terrestrioribus su-
biecti partibus, non secus ac a fecibus &
purgamentis emundent. Et quinta illa
adeò celebris & inculcata Chymicorum
essentia quid aliud est, quàm optimè de-
puratum mistum, hoc est, misti forma in
materia, a cenosis vindicata partibus,
niti-

nitidè splendideq; insidens? Siue, vt cum magno Sennerto loquar, quàm spiritus ille insitus humidumq; radicale sua forma instructum? Depurationem anhelant Chymici, non corruptionem. Mistum sibi officinæq; concreditum, non labefactum, non corruptum, non forma spoliatum; sed integrum, incolume, sua forma, ab impuritatibus vindicata præditum; propria vi virtuteq; quasi ab excrementis non coërcita munitum, promunt nobisq; exhibent. in quo sanè forma, natura, vis, *ἡ τελευτία* elucet multò maximè.

Sed vt propiùs ad serum distillatum reuertamur, vtq; rarefactionis vim, attenuationis, in vaporem solutionis, concretionis, aliarumq; mutationum enucleatiùs examinemus, aquam communem ac vulgarem distillari cupio (siue purum elementum, siue, quod vero similius est, mista ea sit) atque scire, quod nā sit, quod distillatū est, quodq; iam accidit: an nouum aliquod, an potius idem, quod prius? An aqua sit, an quippiam aliud? Profectò vtraq; aqua est, nec vnquam aqua non fuit, etiam si sexcentas

per-

perpeffa esset alterationes, sexcētas muta-
tiones. Sed aqua maris distillata aptius
sero quadrat. Hanc quis dubitat esse
aquam? nec specie ab aqua differre? At
quemadmodum hæc mare est sine sale,
ita stillatum serum serum erit sine nitro.

At verò video, te a meis victum ar-
gumentis quasi *Talaria induere*, vt fuga
salutem peras. Mane, hìc adesto, & audi,
quæ contra collegas tuos nunc promo.
Vides, iam in secundam me irrepisse ar-
gumentationem, eos nimirum oppu-
gnare, qui nitrum sero tribuentes; il-
ludq; ex hoc distillatione separari posse
autumantes, negant tamen distillatum
serum serum esse: quippe cum ex dua-
bus hoc substantijs constet, aquea sal-
tem ac nitrosa, si dissoluatur per distil-
lationem, abeat in elementa partesque,
ex quibus conflatum est, aquam, nitrum.
Hoc superius a me scripta labefaciunt,
labefaciunt & hæc. Acetum stillatum
acetum est: omnino: gustatus iudex esto,
aduersarij gustatus. Præterea scire vel-
lem, num rhabarbarum, ex hermetico-
rum officina prodiens, rhabarbarum sit?

Cer-

Cie. Att.
14. 23.

Horat. ad
Ottav.

Certè si molem externamq; formam quis
spectet, rhabarbarum esse idiotarum mo-
re negabit. abiit enim in speciem exter-
nam formamq; diuersam. At si vim vir-
tutemque, omnino rhabarbarum esse
fatebitur: cum purget bilem, vt antea,
imò validiùs faciliusq; purget, eodem
sapore, odore, virtuteq; præditum.
At exuit plurimas sui partes: exuit, sed
non exuit essentiam, naturā, formamque.

Sed inuenior Parthis mendacior.

pollicitus eram, te præterito, alios meis
petere argumentis. Sed cæcus Mars est
in ita pugna. quemcumque obuiam op-
pugnaui.

Hermetica artis antiquitas, An Priscis

Hippocrati, Galeno, Aristoteli cogni-

ta & quomodo cognita.

C A P V T X V I.

DISPVTAS contra aduersariū
tuum de Chymicæ artis natali. In-
iuria. Nam nullus vnquam medicorum

con-

contendet, hanc quasi nuper natam adhuc vagire in incunabilis. Etenim vel qui Spagyricorum scholas a limine salutarunt, eos de antiquitate huius artis sese iactantes audierunt. Et quidem apud Arabes in usu Chymiam fuisse positam, liquet apud Geberum, Rasem, Auicennam, Mesuem, Albiccasium, Serapionem; quorum scripta qui non legit, is tantum ignorat, eos Chymicam tenuisse artem. Quin immo floruit hæc facultas nongentis propè annis ante hos Arabes, Theodosij Imperatoris ætate, Helodoro, si credimus Cedreno, de Chrysopæia, scribente. Et Iulius Firmicus tempore Flauij Constantini circa annum Christi CCCXX. hermeticæ cultores non paucos fuisse memoriæ prodidit. Imò quinquaginta circiter annos ante Constantini Imperium Diocletiano Domino apud Aegyptios floruisse Chymiam, proditum est a Suida. nam Diocletiani mandato conquisitos fuisse ait Chymicos omnes libros igniq; traditos, nempe vt ne iterum confecto auro rebellarèt Aegyptij. Quinimo & apud Caium Principem;

Dio-

Paullo Diacono in Diocletiano. Orofio li. 7 esp. 16.

128 Persii Trevi Exordium.
 Diocletiano CCCL. annis natu maio-
 rem, perfectæ numerisq; omnibus abso-
 lutæ Chymia præstantissimas quasque
 eluxisse operationes, auctor est Plin. Ex
 auripigmento enim confectum esse au-
 rum eo Domino scriptum reliquit li. 33.
 cap. 4. Adhuc antiquiorem, imò longè
 antiquissimam esse prodidit hic idem
 auctor. nam aureum vellus, ad quod re-
 petendum argonautica expeditio fa-
 cta a Iasone fuit circa annum mundi
 CIO CIO CCC. ante Diocletiani domi-
 tionē CIO CIO XXX. ann. nihil aliud fuisse
 ait, quàm librum, ubi ars conficiendi au-
 ri traderetur. Quinimò CCC. propè an-
 nos ante hos Herōes Herculem, Orpheū,
 Argum, Castorem, Pollucem, Iasonem
 apud Hebræos claruisse Chymiam, atq;
 adeo mulieribus notam, sunt qui tra-
 dunt. Non solum enim eo tempore Mo-
 sem (quem auctorem pleriq; existimant
 huius artis) excoluisse ferunt spagyricā
 sed etiam Mariam eius sororem artis
 fuisse peritissimam. Casaubonus auctor
 est, Parisijs in Bibliotheca Regia huius
 feminae de Chymia conscriptum librū
 asser-

asseruari. Sed hæc Andreas Eudamon
 Ioannes viderit. Maiorem natu, imo na-
 tu maximam, & vt dicitur, *Antiquiorem,*
quam Chaos & saturnalia tempora; sunt
 qui esse existiment hanc artem. Non so-
 lum enim ad Hermetem (vnde Hermeti-
 cæ nomen) Trismegistum, Mercurij ne-
 potem, referunt artis originem; sed ad
 ipsum Adamum, humani generis princi-
 pem & seminarium.

Itaque vt hæc nota sunt etiam ijs, qui
 primoribus modò labris Hermeticam
 degustarunt. ita apud me centum est,
 omnino rudem priscis illis temporibus,
 incultamq; fuisse. Nullam artem videas
 statim natam, statim adultam. nam sicuti
 magna vi hominum industriaq; nascun-
 tur artes, ita sensim adolefcunt perenni
 cultura, summa diligentia, solertiaque
 diuturna. Quarè vt verisimile est, notam
 fuisse Chymiam tum Hippocrati, tum
 Galeno (nam viros *παιδείας* igno-
 rasse artem ijs ætatibus non obscuram,
 vix credi potest) ita rudem eo tempore
 incultamq; fuisse, æquè verisimile est.
 Non enim puto apud eos, vt apud nos

Claudia
nus de
Sphæra
Arcaim,

vel in usu, vel frequenti in usu positam,
fuisse artem distillandi aquas, herbas,
flores, radices, aes, aurum, argentum, fos-
silia omnia, lapides ipsos, ipsum cœlum,
si cœli frustulum subripi posset (nam
Huc---mortalis progesta potentia cura)
Etenim apud Galenum suboscuro,
etiam si Lynceus esse, Alchymix artis
vestigium aduerteret. Locus tamen est
1. Simpl. 18. unde aut artis rudimentum,
aut rudimenti desiderium sese promit,
de aceto loquens hæc habet: *Atque ego
sanè non multum abest, quin illorum lau-
dem sententiam, in eamq; promptè acce-
dam: proque hac assertionem atque opinio-
ne pericula omnia subeam si quam Ma-
chinam aut Artem inuenire possem, sicut
in lacte, contrariarum partium separa-
tionis; ita hic quoque. Nunc autem
quod lac non sit homœomeres & simila-
re, neque unde quaque sibi idem, clare
monstrat eius coagutatio, excogitata vi-
delicet multis hominibus ratione, qua
partes caseosæ a serosis separari possint.
Atque neque tale quid repertum in aceto
est: neque manifesto demonstrare possis,
quod*

quod quantum eius est tenue atque exacte humidum refrigeret. Quod verò secundum facis substantiam in ea deferatur, velut in vinis, calefaciat, nam ea solum ratione aperte quis probauerit ex contrarijs ipsum partibus consistere sicut lac. Obscurum, fateor, Alchymiae artis vestigium: sed clarius adverte 9. Simpl. ubi haud obscuram sublimationis, quae nobilis est chymica operatio, mentio fit. Cadmiam enim non ab simili modo, quo flores sulphuris, fieri docet. Etenim ex dissoluto calcinatoq; cupro aut pyrite sublimantur quaedam partes, non secus atq; ex sulphuratis ollis fieri solet, quae, ubi confederint, sensim concresecunt, ut sulphur in flores. Sed paulò post docens rationem conficiendi pompholygos ex minutis nempe cadmiae fragmentis in ignem coniectis exceptisq; fuliginibus seu fauillis amplissimo vase recipiente, *Camera nimirum incuruata & nusquam pertusa*; verae sublimationis speciem ob oculos ponit. Apud Hippocratem verò apertiùs, si credimus Fabio, spagyriae vestigium. nam 2. de Diata de auro po-

In Myro-
thecio spa-
gyrico.

tabili aliquam videtur suspensionem facere. *Aurum operantes tundunt, lauant, molli igne liquant, forti autem non conflatur: ubi verò elaborauerunt, ad omnia utuntur.* Quinimo & Aristoteles naturæ oculus artem videtur perspexisse, cum ait: *Ex nonnullis rebus vapor ab igne elicitur.* Neque enim verisimile est, summum philosophum contritam mulierculis re, lippis notam his verbis designasse. Sed quid multis opus est? Democritus Abderita, Hippocratis Magister, Hermeticam scriptis illustravit. typis enim excussus legitur chymicus Democriti liber a Synesio & Pelagio non infimi census philosophis, Commentarijs illustratus. Ex quibus omnibus liquet, quàm bellè hallucinati sint Thomas Erastus, & Nicolaus Guibertus, qui cum Gebero Chymiam natam existimant. & Fallopius, qui Mahometana secta eam esse coëtuam opinatur. Mizaldus præterea & Biringutius, qui Villanouano acceptam referentes 300. ab hinc ann. aut natam aut adultam profitentur. Sed hæc Chymici viderint. nobis præstat, *aliā excutere querit.*

Roderici de Abditā Galeni Mente Diui-

natio : An stillatum serum Hume-

et ac refrigeret refrigeratur :

Microcosmi distillatio

& Macrocosmi .

C A P . XVII .

M A G N A mihi controuersi a hic

tecum est, nec illo componenda

modo, quā Galeno ab inferis reuoca-

to. Perscrutaris Galeni mentem; dispu-

tas, quid modò is ageret, si nobiscum,

degeret; num distillaret serum, si distil-

landi artem calleret. Sanè aliorum ani-

munim intimè speculari, nunquam mihi

animus. nam

Nō sum Augur, abdita scire uti quē palā

Tu verò longè animosior fidenter in

Galeni mentem peruadis, eiusq; non se-

cus ac Ad Apollinis holmum cubueris, aut

Vulcanus tibi vaticinatus esset, intima

lustras penetralia. Sed attendamus hanc

vaticinationem tuam. Galenus, inquis,

I 3 non

Euripides
in Hippol.

Aristo-
phanes.
Suida.

nō distillasset serum purgationis causa,
quia distillatione seiungitur, interitue
ea pars, in qua, ut concedimus, maxime
purgandi vis inest. Neque, inquis, causa
alterationis, quia si ad alterandum vel
humectationem vel refrigerationem alterare
vellet (Galenus) si humectatione, non
erat conueniens substantiam distillatione
subtilem reddere: quia citò transiret, quippe
ad humectandum tempus exigitur. Gale-
nus itaque ex eò non distillaret serum
humectationis causa, quod humectatio
non citò non continuo, sed tempore
sumptoque spatio fiat. At serum distillatū
cum subtile sit ac tenue, statim præter-
labitur, ne paululum quidem commora-
tū. Probe noui ex Peripatetica solidaque
philosophia, cuilibet actioni physicae nō
solum opus esse agentis vi, patientis, ut
ita loquar, aptitudine, horumque accom-
modata vicinia; sed etiam congruenti
tempore mora que. Nulla enim actio (si
generationem fortassis, aut coagulationem,
illuminationemque excipias.) sta-
tim fit, & ut loquuntur recentiores phi-
losophi, in instanti; sed omnes tempore,

sum-

sumptoque spatio . Probè etiam noui,
sicuti caloris virtutem agendi validio-
rem ac velociorem esse , ita infirmio-
rem segnioresq; esse humiditatis (rem hu-
midam calidamq; intelligo: mistum, nō
nudam qualitatem , aut qualitatem in
misto, cuius est agere) . Et quemadmo-
dum illum validius citiusq; agere , ita
fortius hanc & diutius resistere . Iam
verò (quod omnino animaduertas ve-
lim) actionis mora aut tempus non defi-
nitur solum ex agentis vi & facultate ;
sed etiam ex aptitudine patientis . Quare
licet ignis citius agat , aqua tardius ; ille
tamen serius ferrum calefaciet, hæc ci-
tius humectabit pannum . *His positis
atque approbatis* (neque enim cauillari
potes , nisi vnà etiam philosophiam ca-
uilleris) aduerte animum ad stillatum
serum . Etsi enim tenue hoc subtileque
est, ac proinde facile præterlabitur : non
hinc tamen fit , vt eas non afficiat alte-
retq; partes, per quas præterfluit: quippè
carneæ eæ sunt , valdeq; aptæ ad actio-
nem suscipiendam . Neque enim tibi
fingere , aut potes, aut debes, nictu oculi

serum elabi & præterfluere.

Quinimò cum distillatum serum tenuius sit, humectabit facilius, facilius penetrans seseq; insinuans per omnes ferè partes. Certo certius scio, temet ad hoc, ut aqua magis humectet, acetum addere, quod eam attenuans & quasi lubriorem reddens longius deducat. Itaque serum distillatum multò, quàm antea, validius humectabit, multò longius ac latius.

Sed perpende, si lubet, siq; tibi est otium, stillatam lactucæ aquam, quæ veluti impetu quodam ingenito ad caput aduolat. Velim dicas mihi, num hæc stomachum humectet, humectet hepar, ventrem, ceteras, per quas præterfluit partes? Sanè, ut ingenuus id non dissimulabis. Itaque *ut nectam ultima primis*, Galenus usurpasset serum (cogis me, quod nolebam, diuinare de Galeni mente) humectandi causa.

Videamus modò, num etiam causa frigefaciendi? Et hoc tu negas, causamq; negationis affers, quòd falsedo nō separetur destillatione, sed augeatur potius

aut

aut communicetur: ut patet ex Microcosmi distillatione, quæ non raro e capite fluit salsa. Tua est argumentatio, tua philosophia: quæ ut clarius innotescat, tua ipsa verba, & si longiuscula, hic adscribam. *Non ne membra nostra ita fabricavit natura, ut officinam chymicam representent? ita sanè, calor namque innatus, distillationes coborationes, & omnem separandi artem molitur. Vis ne etiam, ut microcosmus macrocosmo, idest, mundus iste parvus mundo magno comparetur? esto & distillationes, quæ fluunt e capite ex vaporibus illuc ascendentibus comparemus pluuiæ, comparemus etiam alembico: utrumq; cum bonis actoribus faciemus. Quid inde? nonne distillatur multoties materia e capite salsa? maxime, & distillatio salsa a medicis dicitur. Iam verò hinc edocti euadere possumus falsedinem non extrahi distillatione. Passienus rhetor, ait Seneca, pessimè exordiebatur, mediocriter narrabat, optimè perorabat. Tu verò optimè exorsus, mediocriter progressus, malè concludis. Existimas igitur, (quicquid sit de*
tua

Parce-
miog.

tua ratiocinatione) te omnino probare
posse, stillatum serum non deponere in
alembico calorem, sed eum potius ad-
pisci: ac proinde exhibendum non esse
ad refrigerandum; quod distillatio e ca-
pite fluat falsa. Sed hic tu *Rosam cum*
anemone confers: nihil dissimilius afferre
poteras. longè alia est Microcosmi di-
stillatio a Macrocosmi. Exploremus
utramque atque adeo mutuam, si quæ est,
inter has cognationem exploremus:
quodque proinde ex ambobus in rem
præsentem deriuari possit.

Quod facit ad catarrhum, Caput ro-
tundum & cauum tanquam cucurbita
impositum est omni corpori: huiusque
more humores trahit e stomacho, ieci-
nore, liene, ceterisque subiectis partibus:
vel hæ partes ultro capiti impertiuntur
humores vaporesque. Qui deinde vel
suomet impetu in subiectas partes labū-
tur (de humoribus dictum volo, vel
etiam de vaporibus frigoris vi in humo-
res concretis) vel certè caput ijs laceffi-
tum eosdem pellit fugatque. *Non enim*
moratur in capite quod insluit, nisi caput
simul

Hippoc.
lib. de
Gland.
ex. 5.

simul egrotet. Hac ratione se habet fluxio, cum *vulnibus* nascitur.

Quod verò facit, ad falsedinem, hæc fluenti (fluxuræ veriùs dixerim) inferitur materiæ vel in capite, cum scilicet morâ tenuiores eius partes a calore absumuntur: ac propterea crassiores quodammodo falsedinem contrahunt: haud absimili ratione, qua, vt aiunt nonnulli, maris aqua, vi caloris tenuioribus exhalatis partibus, concipit falsuginem: vel certè (quod multos existimare video) eiusdem moræ occasione eadem materia aliquam subeat aut putredinem, aut speciem imaginemq; putredinis. At quouis modo id fiat, certum esse videtur, in capite gigni falsedinem: annuente etiam Hippocrate lib. de Locis in Homine 22. *Fluxio non est salsa, utpote non de cerebro.*

Iam verò si falsedo materiæ distillantæ inseratur in capite, inter microcosmi & macrocosmi distillationem nulla cognatio, nullaq; intercedit similitudo. Rem tute diligenter perpende, & iudex esto. Microcosmi distillatio non in capitulo,

tello, ut vocant, quod frigidum est, sed in vase, quod feruet calore, falsedinem adipiscitur. Microcosmi verò omnino e contra, in capite eam contrahit, etiam si infernæ partes algeant. Imò fluxio distillat salsa; etiam si caput ex infernis partibus, iecinore, stomacho, alione non mutuatur materiam, sed eam ipsummet sibi gignat. Qua ratione quantum distillet microcosmi distillatio a macrocosmi, perspicue videt vel *Cumano solidior, & Aeacidarum genere*. At verò si materia distillans falsedinem contraxerit non in capite, sed in iecinore, aliaue inferiori parte, altero ex his modis id contigisse necesse est: vel nimio hepatis incendio, vel humoris biliosi mistione (ratum sit, quod vulgò dicunt de bilis permissione) si bilis societate salsa euaserit distillans materia, expiscare, obsecro te, huius cum alembici distillatione cognationem aliquam, aut similitudinem. Etenim vel lippi vident, distillantem hanc materiam etiam si nunquam ascendisset, descendisset, distillasset, ramen saltem esse. non ergo ex distillatione falsedo nascitur. non

ergo

Cic. 2. de
Divin.

ergo vlla intercedit similitudo inter microcosmi & macrocosmi distillationem. Si verò calidius iecinoris intemperamentum falsuginem indat distillati materiae: nempe tenuiores partes absumens & exsiccans, cōtra nos tu incassum agis. Nam sicuti hāc distillatio ex immodico calore adipiscitur falsedinem (nam temperatus iecinoris calor nunquam falsum tibi promittit humorem) ita alembici distillatio falsa fiet, cum perperam, non ex arte materia distillanda igni committitur: cum hic nimius est, incongruus, adurens. Præterquam quod enim tunc promiscuè sursum feruntur tenues, crassæque partes, nulla congrua separatione facta; quæ remanent, adurantur, ne dum falsæ fiant necesse est. Secus autem accidit, si moderato igni distillandam committas. paulatim enim ac blandè sursum repunt tenues partes, moderata ignis vi affectæ, subsidentibus crassioribus nulla ignis vi adustis, aut salitis. Tu itaque ex arte, nō perperam elaborata alembici distillatio, ne nobiscum pugnare debes: siue microcosmi distillationis similitudine macrocosmi

cosmi distillationem, non perperam, non
prepostere factam, sed ex arte, scireque
a tuiq; simillimis elaboratam, salsam es-
se probare debes. Proba, si potes, mate-
riam congruenti moderatoq; igni com-
missam a perito artifice salsam euadere
Sanè vt e moderato iecinoris calore, ita
e congruenti calore alembici salsam
nunquam elicies distillationem.

Salsam verò nisi hæc piguit attendisse,
illud prætereà intellexisti, quàm inane
sit alterum tuum argumentum, e sudore
accerfitum. *Aliud, inquis, tibi exemplum
proferam, sudor fit etiam ex vaporibus
concretis, & sudor vt plurimum nitrosus
habet saporem.* Ab inferis excitare vide-
ris Empedoclem, qui tantum tribuit su-
dori falso, vt, ideò mare salsum esse, di-
xerit, quòd terræ sudor esset. Sed hæc
opinio, quippè figmentis Poëtarum affi-
nis, abeat a Lyceo, exulet ab Academia.
Illud autem monuerim: sicuti sudor, vel
te ipso confitente, non semper nitrosus
est, ita stillatum serum non semper ni-
trosus, nitro a distillatione accepto. Et
quemadmodum sudor tunc maximè ni-

nitro-

tro-

trofus est, cum partes, vnde primò manat calore feruent; ita serum tunc nitrosum, cum vas, vnde sursum euolat, immoderato igne aestuat: hoc est, cum distillandi ars ab rudi ignaroq; Chymico malè accipitur. Sed de his dictum est satis. Ad tertium tuum argumentum accedamus. in quo sanè mihi videris Icaricafum renouare. nam ab igne descendis in aquam maiori certè Icarì saltu. Nauigas oceanum, sed minùs tutò, imò periculosè. nam, resplantibus philosophiæ astris, periculum non mediocre est, ne ad scopulos allisa doctrinæ tuæ naui, eius non mediocre facias naufragium. Sed spectemus hanc nauigationem tuam, quò cursum dirigat, quem portū teneat. Tandem, inquis, aquam maris non utiq; simplici destillatione dulcem efficies. Ex quibus concludis serum distillatione nō reddi mundius puriusq; non calidas, non falsas aut nitrofas partes exuere. Lusitanus es, hoc est, rei nauticæ peritissimus: esse profectò deberes, si Lusitanus. Qui longa minimèq; portuosa nauigatione suscepta haud rarò aquæ dulcis caritate labo-

laborant, quædam habent vasa, e nescio
qua terra ligno ve constructa, quæ va-
cua obturataq; in mare demissa breui
implentur: permeantibus nimirum in-
vas per cecos meatus tenuioribus aque
partibus, crassioribus ingressu prohibi-
tis. Hoc, quod nostri temporis nautæ
aut terreo aut ligneo vase præstant, e ce-
ra confecto præstabat Aristoteles. Quæ
per hæc vasa permeat, aqua dulcis om-
nino est palatoq; suavis. Quinimo eadē
maris aqua decocta atque refrigerata
usui est ad potandum: quia terreum par-
tim subsidet, partim attenuatur. Accedit
quòd *Elana lateribus appensa nauigio-*
rum dulcis humor exprimitur; Et mare
argilla percolatum amittit salsuginem.
Sed hac in re consulendus est medicinæ
& philosophiæ Dictator perpetuus. Lib.
de Aëre Aqu. & Locis. 17 hæc habet,
Aquæ pluuiiales leuissimæ sunt ac dulcis-
simæ tenuissimæ ac splendidissimæ. Pri-
imum enim quod tenuissimum est & le-
uissimum in aqua, sol educit & sursum
rapit. Clarum autem hoc ipsum mare fa-
cit, quod enim salsum est, istuc relinqui-
tur:

4. Me-
theor.
Arist. 23
Quæst.
fest.
Scalig. de
Subr.
Scalig.
ibid. 50

tur: quod verà tenue est, sol sursum rapit.

Hæc omnia si attendas, omnino & ingenuè fateberis, distillandam maris aquã simplici distillatione omnino dulcem euasuram. At quid multis opus est? Res ipsa loquitur, ipsa experientia. Distillata maris aqua simplici distillatione dulcis, hoc est, sale deposito, palato suavis euasit. Rem narro non In Aphannis, sed in celebri pharmacopœa Chymica apud Monachos Cisterciens. S. Pudentianæ per me ipsum, & nobilem Chymicum, pharmacopœæ præfectum elaboratam. imò & per accuratum ac celebrem Spagyricum Tobiam Aldinum.

Stephanus

Iam verò, Stephane Roderice, planè animaduerto, me quasi nouum construxisse *πεντάπλοον*. Sanè vellem potius *φίλον* *τίσιον*: quo bibito præeriti nostri dissidij aboleatur memoria, reconciliataque gratia *ἀλλήλων ὁδῶς* ducamus dies.

Hæc habui, Triumviri Sapientissimi, quæ Stephano Roderico Castrensi cursum obiecta, volanti ad Vos, ne dum currenti calamo ex S. C. scriberem. Vos, quibus tanquam Aesculapio satis com-

K

missa

missa nostræ Reipub. salus creditaque est, ut hæc ad communem utilitatem commodumq; referetis; ita peruelim, ut, si quando urbaniuscule lusi, aut castigavi liberiùs, in deteriore id nunquam accipiat partem. Non enim eò me glorię cupiditas adegit, ut alieni nominis ruina ad amplitudinem splendoremque mihi viam sternerem. Valete Romæ Cal, Octob.

Ab Immodesta Vindicatio.

NVNQVAM putavi, tam modicos esse & angustos modestiæ fines. paululum eos patere latiùs, & existimaui semper, & estimationis specimen, cum sese mihi obtulit occasio, liberè dedi. Itaque, si quando hac in re peccare visus sum, sic habeto, non tam impudenti mihi id adscribendum, quam quid fastidiosius decere videatur, penitus ignoranti. Quinimo & illud eximit me ab omni culpa, exemplo id fecisse: exemplo, inquam, eorum omnium, qui huius gene-

ris

ris scriptionem aggressi sunt, Scaligeri, Robortelli, Libauij, Aleandri, Rodij Cassani, Perauij, Augenij, Fuchsi, Clauij Triuerij, Salmasij, Riolani: immo religiosissimorum hominum ac modestissimorum Iesuitarum: quos aduersus Pescetium Veronensem scribentes, si omnino exigue & exiliter ad pudoris calculos reuocet, exuisse diceret, moderationem modestiamq; omnem. Nihil dicam de Sigonio, qui me iunior Robortellem senem tam malè accipere videtur, vt non sine admiratione isti fastidiosi *Emendationum Librum* legere possent. Nihil de Santorello Neapolitanæ Academiæ clarissimo lumine, e cuius libro contra Sanctacruc. si demas aquileos & querelas, schedula, non volumen erit. Prætereo Neoterium illum Transalpinum, *ἀνάρτυρον* qui ex ipse iuuenis aduersus quemdam senem medicum scribens, ita librum inscripsit *Deliramenta Emophobi*. Si inscriptio ipsa, quæ, vt *Domus Casaris non solum crimine, sed suspitione criminis vacare debet*, contumeliosa est, quid de scriptura existimandum? Missum facio.

Sueton.

Libauium, qui rudem, crassum, ignarum, ineptum, amentem, delirum, maniacum appellat doctissimum Riolanum. Prætermitto Scaligerum, qui Cardanum audacem vocat, turbidum, lutulentum, inscium, ridiculum, inconstantem, ineptum, confusum, barbarum, stultum. Eiusdem doctrinam monstruosam, vacillantem, ignauam, inanem, absurdam, impiam, fallam, rudem, confusam, pessimam. Vnus Eudemon Ioannes, vir Iesuita, hoc est, multiplici scientia, vitæ integritate, optimis moribus, omni denique virtutum genere exornatus aduersus Casaubonum Irenæus, sectarium & hæreticum hominem, sui temporis doctissimum, existimatione apud litteratos, auctoritate apud sectarios, gratia apud Reges maximè pollentem; mihi sit instar omniū. Sanè, Lector, si eius *Refutationem* percurrere fastidiosos istos consulas, perpetuo hanc multabis exilio. Si verò eos, quibus sanum est *sinciput* *Nec-- ignorant, quid dissent aera lupinis.* modestiæ cancellis circumscriptam existimabis. Illud tamen Lectorem moneo, hæc

Plautus
In Mene.
chm.
a. 3. s. 3.

Horatius.

hec non eò spectare, vt suo exemplo
 meam scriptionem purgent. Nam in
 meo Commentario nullas vnquam iniu-
 rias, nullas planè contumelias, aut ob-
 trectiones reperies: sed aliquos tan-
 tum iocos & facetias, imò potius ima-
 gines eorum & vmbas. quæ non so-
 lum genus hoc scriptionis fert, patitur,
 atque finit, sed necessariò etiam requi-
 rit. Neque enim existimadum est (quod
 rude vulgus medicorum ineptè putat)
 vnumquodque scribendi genus lauda-
 tiones desiderare ac præconia: quia
 sicuti, quoad stylum attinet, diuerso mo-
 do historia scribitur, atque dialogus, di-
 uerso epistola, atque oratio: ita apologe-
 tica, criticaue scriptio diuersè texenda
 est, atque alia scriptionum genera. Et
 quemadmodum satyra stylum requirit
 liberum atque solutum, vitia reprehen-
 dentem, carpentem mores, in maledicta
 interdum, & ferè in obtrectiones pro-
 num: ita etiam apologia, aliaque iocos
 amant, vrbانيتates ac facetias: quibus
 nempe aduersarij lepidè concinneque
 refellatur opinio, propria comprobetur,

200p

K 3

in-

inleraturq; facilius in lectoris animum.
Et sanè hac ratione, illud prætereà faciliè consequi possumus, vt scriptura magis magisque nitens ac splendens ex illiterato insulsoque stilo magnificè sese attollat. nam, vt magnus ille Scaliger dicere solebat, *Quemadmodum conui- cium mucro verborum est, ita iocus splendor ferri orationis.*

Iul. Cæf. di
cū exrāt
in Refuta-
tione Pa-
buli Bur-
donum.

At verò nunc demum intelligo, quid obstrepant isti seueriores Aristarchi: non scriptionem vituperant, quæ, modestiæ finibus conclusa, omni vacat reprehensione: sed scriptorem accusant, ac mordent, quòd adhuc iuuenis senem reprehenderim. Plutarchus hac in re mihi adest patronus. *In sola sparta*, inquit in Laconicis, *expedit senescere.* nam, vt Lyfander apud Ciceronem ait, *Lacedemone solùm est honestissimum senectutis domicilium.* Apud nos verò senilis ætas sicuti non accipitur vt hospes & aduena, ita non colitur vt numen. sicut enim minimè spernendam ducimus, ita minimè colendam tanquam numen aliquod sacrosanctum. Quinimo hac in re tales habemus, quos

In Catone
Mai. re.

quos imitari possimus, quales persan-
ctè potius venerari, quàm aliquo pacto
repræhendere debeamus. Romani, quos
ciuili disciplina, morum vitæq, integri-
tate, atque adeò præclarè honestèque
factis suspicimus atque admiramur, eò
sedulò incubuere omnes, vt adolescen-
tes accusando viros ætate progressos,
genere nobiles, honoribusq; functos ad
gloriam sibi aditum aperirent. Sic enim
Q. Curtius C. Memmii consulatum
petentem de Ambitu postulauit; sic
M. Cicero C. Verrem Sicilia Propræto-
rem de Reperundis; sic M. Coelius C. An-
tonium consulatu ac genere nobilem
de Maiestate; sic L. Crassus C. Papirium
Carbonem, Cn. Carbonis. III. consulis
fratrem de Perduellione; sic M. Cotta
eo ipso die quo togam sumpsit virilem
(anno ætatis XVII.) C. Carbonem postu-
lauit, protractumq; reū iudicio afflixit,
*Et ingenium & adolescentiam
præclaro opere auspiciatus.*

Ceterum cum hæc scriberem, imò
iam manum de tabula in mentem mihi

Val. Max.
lib. 5. c. 4.
num. 4.

Cic. epist.
fam. lib. 7.
epist. 15.

K 4 venit

venit ipsum Rodericum Castrensem de Modestia iudicem constituere. Adsit igitur sedeatq; iudex suamq; dicat de modestia sententiam, verbo & scripto eam attestetur. Lib. 3. Meth. Mic. cap. 9.

a li. 2. c. 5. Montanum appellat *peruicacem*, a Capiuaccium *caput vaccinam habere* ait iuxta nominis *etymologiā*. b Clāudinū Galeni verba non intelligentem turpiter ea interpretari. c Fernelium omnino *irridendum*. d Vallesium nimis *peruicacem*. e Iouberti Pontijq; verba non sine risu excipere posse. f Licetum (quem virum Dij boni & sæculi nostri ornamentum & decus) infamiae maculam aspergit noua quadam & in Latio peregrina loquutione, *Insanire libuit hunc hominem*. g Aristotelis *comparationem indignam esse* ait, quæ inter viros philosophos versetur.

h Galeni *contentionem peruicaciam sapere* scribit. Quid? omnes conuicijs excipit, ignominia notat, contumelia vexat. Itaque

Terentius in Prologo Eunuchi Si Rodericus, dictum in se inclementius Existimauit esse, sic existimet Responsum non dictū esse, quia laesit prior.

T Y.

153
 TYPOGRAPHVS

LECTORI.

O Perariorum incuria ac negligencia nonnulla irrepsērunt errata: quæ cum per te, Candide Lector, & animaduerti, & corrigi facillè possint, hic notare visum non est: præsertim cum mihi, cui ab auctore, occupationibus distincto, libellus commendatus est, atque concreditus, in ijs notandis accuratius versari per occupationes non liceat. Tu itaque menda candidè corrige, cetera fuere. Vale Idib. Ianuar, 1635.

1. 2. 8. 6. 10. 11. 3. 4. 7. 9. 5.
 PERSII TREVI

Numeros ordine sequutus auctoris
 nomen assequeris.

Imprimatur, si videbitur Reu.^{mo} P.M.S.P.A.
A. Torniellus Vicefg.

Imprimatur Fr. Antoninus Cellius Mag. &
 Soc. Reuerendis. P.F. Nicolai Riccardij Sacri
 Palatii Apost. Magistri, Ord. Præd.

I.N.

INDEX AVCTORVM.

LEVCAS S.

A Alexander

Aristophanes.

Aristophanis Inter-

Aristoteles. (pres.

Augenius.

Aucenna.

Capiuaccius.

Biringurius.

Cassianus.

Calaubonus.

Celfus.

Cicero.

Claudianus.

Claudius.

Clavius.

Costæus.

Donatus.

Dioscorides.

Erasmus.

Euripides.

Eodemon Ioan.

Faber.

Falloppius.

Franciscus de Verulano.

Fuchsius.

Galenus.

Geber.

Guibertus.

Guntherus.

Heliodorus.

Hippocrates.

D. Hieronymus.

Homerus.

Horacius.

Hocrates.

Libavius.

Licetus.

Luius.

Manardus.

Marcialis.

Mausetus.

Mizaldus.

Montanus.

Ouidius.

Orosius.

Paullus Diaconus.

Paullus Manut.

Paræmiographus.

Plautus.

Pescettius.

Petavius.

Plutarchus.

Pontius.

Quercetanus.

Q. Curtius.

Riolanus.

Rodius.

Robertellus.

Salmasius.

Santorellus.

Scaliger Senior.

Scaliger Junior.

Scholiographus in

Demost.

Seneca.

Sennertus.

Serapion.

Silius Ital.

Sigonius.

Simmachus.

Stephanus Athen.

Suida.

Teognis.

Terentius.

Triverius.

Valerius Max.

Vallecius.

Villanovanus.

Zenodorus.

INDEX.

- A**
A CIDITAS soboles
 est mediocris tum
 frigoris tum calo-
 ris pag. 11 Nascitur
 a calido immutante, sed nō
 vincente, pag. 12
 Acescendi facilitas non indi-
 cat feri frigiditatem. 19
 Acescunt etiam calida. 10
 Acidæ rei conditio. 11 Acidū
 quodcumq; frigidū est. 13.
 Ad acescendum quodcumq;
 aptum non est frigidum. 13
 Acerum ex etherogeneis par-
 tibus cōstat calidis frigidis-
 que. 23. Stillatum vel sim-
 plex vino frigidius ac te-
 nuus. 20. Eius partium cū
 vini oleiq; paribus com-
 paratio. &c. 21
 Aether gæiser Ciceronis. 19.
 Tenuis & frigidus. 19
 Aethiopem ex vultu iudica-
 re. 17
 Agentis conditio, & in agen-
 do ratio & via 115. Non
 potest generare nouum, ni-
 si corrumpat vetus mistum,
 nisi aboleat huius qualita-
 tes 115. Quæ requiritur in
 agendo. 134
 Alba & frigida & calida
 sunt. 28
 Alimenta cum quibus medica-
 camentis vtiliter misceri
 possint. 66
 Anaxagoras sensuum iudiciū
 negabat. 113
 ad Apollinis holmum cuba-
 re. 133
 Aqua oleo vinoq; tenuior. 20
 Aquam epumice postulare. 51
 Aqua maris stillata est dulcis
 144. est vere aqua. 125
 Argentum viuum præcipita-
 tum & sublimatum non
 amittit substantialem for-
 mam. 121. Redigitur facile
 in pristinam naturam. ibid.
 Aristoteles Isocrati æmulo
 infensē aduersatus est. 103
 Aureum vellus quid. 128
 Aurem peruellere. 26
 Aurum ex auripigmento con-
 fectum Caio Principe. 128
B
 B Vtyrum an impertiatur
 sero purgandi facultatē.
 36. Nam compescit vnguinē
 suo. Retundit feri acrimo-
 niam. 38. 61. Butyri empla-
 stica vis est. 39. Quomodo
 purget. 53. Non nisi largies
 sumptum aluum soluit. 56.
 Butyro aeri confuso ignea
 lactis pars inest. 91
 Bonum & malum relative in
 medicina. 67
 Calida

C Alida in summo gradu,
non tenuia. 21
Calcinatio an destruat forma
rei calcinatæ. 122
Camelinum lac valde ferosū.
96. ferosius ouillo, bubulō,
bubalino, caprillo. &c. 14. ca
lidū est. 14. 96. saltem est. 14.
Caseus recens cum melle
aliūm mouet. 40. Sine melle
adstringit. 42. Antiquo fla
uior minus aliūm ad
stringit. 42. Butyro non
purgat. 40
Caseū an sit quod in fundo va
sis distillatorij subidet. 24
Chymia an corrumpat mistū
destillandū sibi concredi
tum 114. vsque ad 125. Eius
officium ac finis in destil
lando. 121. 123. &c. Nobili
tas & antiquitas 126. Ara
bibus cognita 127. Theodo
sij Imperat. ætate nota ibid.
Tempore Constantini. Dio
cletiano Domino in Aegy
pto conquisiti de Chymia
libri concremati sunt. ibid.
Caio Principe confecti au
rum. 128. Heroum tempore
floruit, Moysi tempore. ibid.
Hippocrati, Galeno, Aristo
teli, Democrito cognita. 130
Cicuta homini summē frigi
da. Sturno non ita. 26. 34
Cibus vt cibus indicatur a
viribus: vt calidus aut fri
gidus indicatur a morbo. 63

Clipenm post vulnera sume
re. 59
Curator viæ Appiæ quid age
retur in celo sub mortem.
Claudij Cæsaris euulgauit.
Annæo Seneca. 127
Color num facultatem medi
camenti indicet. 28
Comitialis morbus eius cau
sa & modus generandi. 73
Congelatio indicat faculta
tem medicamenti. 30
Contradictio in Roderici ver
bis. 36
Costæus defensus 26. Eius sen
tentia de feri qualificationibus.
ibid.
Cumano stolidior. 114
Distillatio an Hippocrati
Aristoteli, Galeno co
gnita. 126. 131. An corrumpat
mistum destillatū, An
nouum generet 114. ad 126
Democriti Abderitæ de Chy
mia liber a Sinésio & Pelsa
gio Cōmentis illustratus. 32
Diocletiani mandato cremati
fuerunt in Aegypto omnes
de Chymia libri. 127
Effectum causa nobiliore
esse absurdum est. 117
Elephantiasis sero curatur. 63
Empedoclea similitas. 129
Empyreuma quid. 104. Vnde
nascatur. ibid.
Empedoclis sententia de sal
edine maris. 124
Exoref.

Expressio quomodo fiat. 109.
vbi multa.

Facultates medicamentorū
vnde fumantur. 27
Febris ardētis curādā ratio 72
Fluxio non est falsa vtpote
non de cerebro. 139
Formæ substantiales latent:
non nisi proprijs accidenti-
bus manifestantur 119. In
distillatione non corrup-
puntur. 123
Frigidum an sit tenue. 18

Galenus explicatus. 25. 33
54. 63. 95. 133.
Generatio, coagulatio, illumi-
natio fit in instanti. 134
Gladius delphicus. 16
Graciles a cibo vomant. 67
Guntheri testimonium de
Mercurio præcipitato. 122

Hecticæ lac asininum vti-
le non propter serum.
Cur. 97. 99. 100
Hippocrati an nota fuerit
Chymica. 126. 129
Hippocrates illustratus. 66
Hispania non est ferax seri. 15
Hermionis vice. 37

Ignis si generat ignem ge-
nerat. 117
Ignis distillans non corrumpit
distillatum. 114
Isocrates Aristotelis æmulus.
103

Lac camelinum maxime
serotum, calidū. Salsū. 14
Asininum cur in stomacho
non cogatur. 47. Cur per
alium magis deiciat ibid.
cur a Galeno comendatur
in hectica. 97 Non est frigi-
dus quia serosius. 97. sero-
sius est, quia frigidus, ibid.
Lac a quo facultatem acci-
piat deijciendi 47. Non a
seroso tantum humore, sed
etiam ab huius acrimonia.
48. Lac propter serum pur-
gare ait Hippocrates 74.
Lac ad triplicē vsum apud
veteres, nutriendum, alte-
randum, purgandum, serum
verò ad solā purgationē. 65
Lactis sumēdi modus apud
Hippocratem. 66. Lac sero,
serum lacti ab Hippocrate
substituitur. 74. Lactis par-
tes quatuor, quatuor ele-
mentis respondentes. 89. In
erysipilate pulmonis exhi-
betur. In acidis rictibus. In
torminibus ac murmure
ventris. 102 Facilius acescit
calido quā frigido aere. 108
Lari & Cepphi similis. 113
Lenitas indicat medicamenti
facultatem. 30
Libanij locus expēsus. A Ro-
derico nō intellectus. 88. 90
Luscinia deplumata vox est.
præterea nihil. 35

Macedones non auro sed
fer-ro fulgentes. 5
Maris aqua pluribus modis
dulcis fieri potest. 144
Maris aqua an simplici distil-
latione dulcescat. 144
Marcus Catrius senectute
fretus Cn. Carbonis minas
spreuit. 35
Maria Mosis soror chymica ar-
te calluit. 128. Eiusq: liber
de Chymia conscriptus Pa-
risijs afferuatur in Biblioth:
Regia. 128
Medicamentorum qualitates
quomodo inuestigandæ &
vnde noscendæ. 15. 33. Me-
dicamenri qualitas secun-
dum se extimanda prius,
deinde ad hominem refe-
renda. 33. Medicamenti na-
turam perscrutari debet me-
dicus vt philosophus. 33.
Leuia medicamēta quæ an-
tiquis vsurpata. 101. Medi-
camentum vbi corpus in-
traverit primo ducit sibi fa-
miliarem humorem, deinde
aliā trahit. 75
Medicus artifex crassiusculis.
32
Mel aluū subducit. 41. Melli-
tus caseus aluū mouet. ibid.
Mel, ros. & fir. ros. an e solo
ventre humores ducat. 69
Menippus Luciano Deorum
secreta palam fecit. 107
Mercurius etiam calcinatus

propriam formam non a-
mittit, In pristinam argenti
formam redigitur ex præ-
cipitato & sublimato. 120
Mercurij Hermetis variæ for-
mæ ac perionæ. 121
Mesues explicatus. 57. 60. 61.
Metelli tabulæ. 82
Microcosmi & Macrocosmi
distillationis comparatio. 138
Mistum misto, contrarium nō
solum secundum formam,
sed etiam secundum quali-
tates. 116. Mistum quodli-
bet elemento nobilius. 117
Moses Chymicus. 128

N

Nitrum calidum an frigi-
dum. 22. Ex etherogeneis
partibus constat. 23
Nucerina aqua in Vmbria per
aluū & vrinam purgat
armeno bolo aut terra
lemnia prædita. 87
Nudior paxillo. 82
Nymphae flores frigidi crassi
& odorati. 29

O

Odor quid? 29. A frigidis
& calidis expirat. Sem-
per caloris est soboles. ibi.
Non semper ex tenui sub-
stantia exhalat. 30. Num
indicet medicamenti qua-
litatem. 28

Omissa hyperapedē insequi 60

P

Papaneris succus cur non
aceat nec accescat. 12
Pal.

Passienus rethor. 137
 Perfacum lex de reis. 5
 Plumbeum gladium ex ebur-
 nea vagina exerere. 66
 Pristana facilius acescit calido
 quam frigido aere. 107

Q

Qualitates medicamento-
 rum, vide medicamento-
 rum qualitates.
 Quercetani locus a Roderi-
 co perperam accessit. 93
 Qualitatum migratio de misto
 in mistum negatur. 116. Di-
 rutis qualitatibus misti for-
 ma corrumpit. ibid.
 Quinta essentia quid. 123
 Quotidiana febris apud Hip-
 pocratem est tertiana duplex
 Galeni. 103

R

Reprehensionem moleste
 ferentes in magno erant
 probo apud Lacedaemones. 25
 ad Reprehendum procli-
 uiiores quam ad laudan-
 dum omnes ferè sumus. 25
 Rosâ cum anemone conferre. 138
 Romanus miles ad palum fi-
 ctum hostem sese exercens
 a Demonaeste irrisus. 25
 Romanae aquae acidulae per
 urinam & alium purgant. 87
 Rhus ficcus aluum adstringit:
 cum melle moret. 41

S

Sal non admittit lacti, pur-
 gandi facultatem. 43

Salfamenta pleraque aluum
 mouet. 44
 Sal tartari, vini, aceri qualitas.
 78
 Sapor tum primarum tum se-
 cundarum qualitarum in-
 dex. 27
 Sennerti sententia de medi-
 camentorum qualitaris in-
 ueniendae ratione rejicitur.
 32. Eiusdem laus.
 Serum esse frigidum quomo-
 do probetur ab auctore. 15
 Rationes, quae feri frigidi-
 tatem probant apud Ma-
 nardum refelluntur. 13.
 Nova Roderici refellitur.
 10. Serum ex frigido humi-
 doque elicitur alimentum. 15
 In Hispania parum emun-
 gitur ex animalibus. 15.
 Calidis medetur morbis non
 ex accidente solum, sed per
 se. 15. Ante quam ace-
 scat esse frigidum colligi
 an possit ex facilitate, ad
 acescendum. 13. Cur acescat.
 12. An frigidum sicut lac. 16
 Acres habet qualitates. 16.
 37. Crassiores eius partes
 falsae. 21. Eius qualitates ex
 Costo. 25. Unde sumat
 purgandi facultatem. 35.
 Facilius purgat absque bu-
 tyro. 37. Calidius est butyro
 ex Galeno. 46. Qua ratione
 ac vi purget. 46. Nitrosa sua
 substantia purgat. 48. Dili-
 gentissime a butyro separa-
 tum

rum purgat. ibid. Efficacius
butyro ad purgandum. 50.
Probatum esse catharticum
69 ad 75. Ad solam purga-
tionem ab Hippocrate usur-
patum. Sicuri lac ad altera-
tionem purgationem, nu-
tritionem. 65. An sereno
aere exprimat tenuiores
partes. 107. Facilius acescit
calido quam frigido aere.
ibid. Potatum an nitrosius
euadit. 106. An ad alteran-
dum a veteribus usurpatum.
59. In fluxu muliebri, Vteri
convulsione, In capite re-
pleto & vlcibus impleto.
In feb. quotidiana. In mor-
bo liuido, nigro, puitoso,
regio, siccatório In resicca-
tione medullæ spinalis, In
morbo crasso, renali, arti-
culari, In vlcibus, In v-
teris inflammatis. 64. In
comitiali, semisiderato.
Feb. ardenti. 73. Pulmonis
erysipelati. 71
Serum natura splencio con-
uenit, morbo splenic o non
câpetit. 70. Seru in inflama-
tione cur conueniat. 71. 21
In hectica. 95. An in alijs fe-
bribus. 101. In duplici ter-
tiana exhibetur ab Hippo-
crate. In omni putrida a-
Mesue cur. 103. Serum ni-
trosum ex Mesue. fallugino-
sum ex Galeno aphronitro-
sum ex Auicea. 79. In hec-
ti-

ca nõ propter humorẽ, sed
propter frigiditatẽ vile. 96
Serum distillatum an sit vere
serum. 112. 114. An acquirat
empyreuma. 104. An vali-
dus refrigeret. 87. 94. 133.
136. An purget. 87. Eius sub-
sidentia an sit nitrum, an po-
tius caseus vltus. 80. Partes
ascendentes an calidæ an
frigidæ. 84. 113. An usurpa-
tum fuisset a Galeno, si ei
fuisset nota chymia. 134
Speusippus Platonica philo-
sophia quasi hæres institu-
tus fuit. 49
Sudor quando nitrosus. 142
de Sulphure eiusq; flor. multa.
119

T

Tenne imò tenuissimum
frigidum esse potest. 118
Timon Nicæus fidem sensibus
abrogauit. 94
ex Tripode dictum. 114

V

Vellus aureu Iasonis quid
118
Violæ quomodo purgent. 50
Vinum facilius acescit calido
quam frigido aere. 110

X

Xenocræis testimoniũ. 82

Z

Zeno pro arbitrio rebus
nomina imponebat
Zetius Pacuianus philoso-
phie prope bellũ indixit. 49